

VĚSTNÍK
JARO 2013

DILIA, občanské sdružení
divadelní, literární,
audiovizuální agentura
Krátkého 1
190 03 Praha 9 – Vysočany

OBSAH

Úvod	1
Aktuality	5
Rozhovor se Zbyňkem Matějů	13
Perspektivy DILIA	16
Změny v ústrojenství a chodu DILIA vyplývající z nového občanského zákoníku a návrhu směrnice EU o kolektivní správě	16
Rozhovor s Danielem Špinarem	19
Granty a ceny DILIA	23
Ocenění	32
Právo	36
Breviář autora: Jak s i ochránit autorství	36
„Malá“ novela autorského zákona aneb Popis jednoho legislativního šlendriánu	38
Prodloužení doby ochrany spojených děl	41
Kolektivní správa	43
Elektronické ohlášky – Jak se osvědčily a co je nového	43
Zábava	45
Operní snobové aneb Co si o tom mám hergot myslet!	45
Výročí	48
Úmrtí	50
Kontakty	51

Správní rada DILIA

Vadim Petrov – předseda
Konzultační hodiny každou středu v sekretariátě DILIA
od 12:00 hodin.

Náročnější jednání je třeba domluvit předem
na tel. 283 893 603.

B. A. Šimon Pellar – místopředseda

Josef Hanuš
Vladimír Michálek
PhDr. Roman Ráž
Jaroslava Šiktancová
Mgr. Zdeněk Zelenka

Dozorčí rada DILIA

Ing. Pavel Weigel – předseda
MgA. Jiří Blažek
Mgr. Petr Markov

Věstník vydala DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura – občanské sdružení

Uzávěrka 31. 5. 2013

Redakce: Marie Špalová a Helena Eliášová
e-mail: spalova@dilia.cz nebo eliasova@dilia.cz

VALNÁ HROMADA DILIA 17. DUBNA 2013

Vážení členové DILIA a zastupovaní autoři,

17. 4. 2013 se již tradičně uskutečnila řádná Valná hromada DILIA svolávaná dle Stanov DILIA každý rok. S potěšením mohu konstatovat, že valné hromady se zúčastnil vysoký počet autorů – členů občanského sdružení DILIA, kteří cítí nutnost spolurozhodovat o dalším vývoji sdružení.

Jsme rádi, že Valná hromada proběhla v konstruktivním duchu, což bylo možné díky tomu, že většina připomínek, návrhů a podnětů byla průběžně, včas a úspěšně projednávána, tudíž i předložené závěry ohledně řešení těchto připomínek, návrhů a podnětů bylo možno jen upřesnit a schválit. To se také stalo a závěry valné hromady budou SR průběžně realizovány. Těmto pozitivním trendům napomohla i velká míra informovanosti členů ze strany DILIA a narůstající vzájemné osobní kontakty, jež odstranily mnohé nejasnosti a nepřesnosti. Tím na jedné straně vzrostlo pracovní vy-

pětí zaměstnanců DILIA, na straně druhé se snížil počet problémů a někdy chybných rozhodování autorů. Proto se i do budoucna snažme, aby podobná praxe v tomto duchu pokračovala a usilujme o vzájemnou důvěru. Budeme rádi, když vzniklé nedostatky budeme společně likvidovat již v zárodku a ne až se rozrostou do větších rozměrů.

Vážení členové občanského sdružení DILIA a milí přátelé, nastává období letních prázdnin a dovolených, a proto jako jeden z nejdůležitějších současných úkolů je dobrá volba rekreace a odpočinku k nabrání nových sil. A proto nám dovoluňte všem popřát krásné léto, hodně zdraví, optimismu, mnoho nevšedních prožitků, zážitků i tvůrčích podnětů.

Vadim Petrov, předseda Správní rady DILIA

Valná hromada uskutečněná v dubnu tohoto roku byla jednou z nejkliďnějších a nejkonstruktivnějších, byť se schvalovala další novela rozúčtovacího řádu DILIA, o které dále přináší informace Jan Barták, ředitel kolektivní správy DILIA. Přispěly k tomu i zprávy za uplynulé období od konání poslední valné hromady přednesené předsedou Správní rady DILIA, panem Vadimem Petrovem, a předsedou Dozorčí rady DILIA, panem Pavlem Weiglem. Oba pánové byli ve svých popisech, analýzách a závěrech optimističtí a to oprávněně, neboť výsledky uplynulého období byly velice dobré.

Já jsem již ve své zprávě ředitele tak optimistický nebyl. Snažil jsem se totiž „nahlédnout“ do blízké budoucnosti autorského práva, dotýká se nejrůznějších návrhů směrnic Evropské unie, chystaných legislativních postupů v České republice a v neposlední řadě i negativní společenské atmosféry, týkající se ochrany autorských děl. Vedle těchto neveselých odhadů jsem však velice pozitivně hodnotil uplynulé období – inkaso DILIA narostlo na historické maximum, docílili jsme opět nižších nákladů v kolektivní správě a v neposlední řadě vykážali ve vedlejší, tedy agenturní čin-

nosti, slušný zisk, který jsme po zdanění převedli na základě rozhodnutí valné hromady do fondů DILIA. Znění všech zpráv, jakož i ekonomické dokumenty a novelu rozúčtovacího řádu naleznete na našich webových stránkách pod adresou www.dilia.cz, pokud si je budete chtít blíže prostudovat.

Mohu tedy konstatovat, že DILIA je ekonomicky stabilizovaná právnická osoba stojící na pevných nohách, a domnívám se, že jí hned tak něco „nerozhází“. Negativně by jí však mohla „rozhoupat“ nějaká nešťastná legislativní změna na české nebo evropské úrovni či něco úplně jiného, neboť „butterfly efekt“ má v historii této planety svůj hojný výskyt.

Dovolte též, abych vám popřál hezké prázdniny, byť to zatím vypadá tak, že se naše planeta spíše ochlazuje, než otepluje. Děkuji též za vaši důvěru a těším se na další spolupráci.

Jiří Srstka, ředitel DILIA

Letošní valná hromada DILIA, jak se již zmínil ředitel Srstka, měla coby jeden z ústředních bodů na programu novelu rozúčtovacího řádu. Nejednalo se o novelu nikterak obsáhlou, jejím hlavním cílem byla aktualizace znění rozúčtovacího řádu s ohledem na požadavky praxe. Kompletní znění novelizovaného rozúčtovacího řádu je k nalezení na webových stránkách DILIA, dovoluji si zde tedy jen stručně shrnout hlavní oblasti změn:

- zakotvení neadresného rozúčtování paušálních odměn od internetových rozhlasových vysílatelů;
- zpřesnění úpravy rozúčtování odměny za půjčování děl v knihovnách;
- úprava rolí pro rozúčtování audio děl, tj. děl vysílaných rozhlasem či vydaných na zvukovém nosiči;
- formulační úprava v poznámkách textové části rozúčtovacího řádu definující pojem „vydání díla“ pro jeho účely;
- úprava způsobu doručování ohlášek v návaznosti na vznik elektronických ohlášek;
- doplnění nosiče typu Bluray do výčtu nosičů a zobecnění výčtu nosičů tak, aby v budoucnosti mohly být potenciální nové

typy digitálních nosičů zohledněny bez dalších úprav rozúčtovacího řádu;

- úprava termínu pro provedení tzv. dodatečného vyúčtování odměn (tj. vyúčtování odměn pro autory, kteří se do DILIA evidují poprvé);
- zakotvení úpravy, která stanoví postup DILIA v případě sporu o autorství, resp. sporu o velikosti podílu k ohlašovanému či evidovanému dílu;
- vypuštění rolí výtvarníků audiovizuálních děl, resp. autorů scénické hudby z rozúčtovacího řádu a jeho přílohy.

Nelze než dodat, že novela byla valnou hromadou přijata zcela nekonfliktně, bez výhrad a připomínek.

I já se tedy připojuji s přáním pěkného léta, stráveného dle vašich představ.

Jan Barták, ředitel kolektivní správy DILIA

DEN D V DIVADLE NA ZÁBRADLÍ

21. května 2013 proběhl v prostorách Divadla Na zábradlí Den D, kde představila svou činnost a dlouhodobé projekty na podporu českých autorů agentura DILIA. V rámci večera byla mimo jiné udělena také Cena Evalda Schorma, kterou získala mladá překladatelka Alžběta Štollová.

„Cílem akce s názvem Den D bylo představit aktivity agentury DILIA, která se kromě své běžné činnosti pravidelně a dlouhodobě věnuje také podpoře nastupující generace divadelníků, a zároveň uděluje také Uznání DILIA autorům starším za jejich celoživotní přínos“, upřesnil smysl slavnostního večera ředitel DILIA Jiří Srstka.

Večer, kterým provázel Jiří Havelka, zahájila prezentace Literárního grantu, který DILIA vyhláší od roku 2012 a jenž je určen českým nakladatelům a vydavatelům na podporu knižního vydání dosud nepublikovaného a umělecky ojedinělého slovesného díla českého autora. Literární grant DILIA pro rok 2013 získalo nakladatelství Filip Tomáš – Akropolis, DILIA tak podpořila částkou ve výši 60.000, – Kč souborné vydání divadelních her Pavla Landovského. *„Literární grant není však jediným způsobem, jak Literární oddělení a Správní rada DILIA podporují literární tvorbu v Čechách. Od roku 2012 se agentura DILIA stala jedním ze sponzorů Ceny Josefa*

Jungmanna, kterou Obec překladatelů každoročně uděluje nejlepším literárním překladům publikovaným vždy za uplynulý rok. A od roku 2013 se agentura DILIA stala partnerem jednoho z nově vzniklých ocenění Magnesia Litera, a to ceny DILIA Litera pro objev roku“, doplnila výčet aktivit Literárního oddělení jeho vedoucí Michaela Celárková.

Své dlouhodobé projekty na podporu mladých českých divadelníků představilo také Divadelní oddělení DILIA. *„Podpoře mladých autorů se DILIA věnuje soustavně již řadu let. Pořádáme Překladatelské dílny, v nichž se mladí překladatelé seznámí se specifikami překladu dramatického textu, tvorbu mladých praktických divadelníků finančně podporujeme Divadelním grantem DILIA a v rámci projektu 3D seznamujeme studenty s nejnovější současnou českou i zahraniční dramatikou“,* uvedl vedoucí Divadelního a Hudebního oddělení DILIA Zdeněk Harvánek.

Jednou z hlavních aktivit na poli podpory mladých divadelních autorů je udílení Ceny Evalda Schorma. *„Smyslem tohoto ocenění je podpořit mladé autory, ale také inspirovat studenty k vlastní autorské či překladatelské tvorbě pro divadlo. Díky těmto aktivitám obje-*

vila agentura DILIA řadu dnes již etablovaných dramatiků a překladatelů,“ doplňuje Zdeněk Harvánek. Cenu Evalda Schorma, která je určena studentům divadelních škol za původní divadelní či rozhlasovou hru, dramaturgii nebo překlad, uděluje DILIA pravidelně již od roku 2001. V letošním roce bylo na Cenu Evalda Schorma nominováno 26 textů mimořádné kvality od 21 autorů. „Protože letošní ročník byl opravdu silný a rozhodování bylo mimořádně těžké, porota se rozhodla ocenit všech deset finálových textů a udělit i čestná uznání“, uvedla Marie Špalová z Divadelního oddělení DILIA.

Čestné uznání získali autoři Natálie Preslová (FF UK) za překlad francouzské hry Sylvana Leveye *Je to prdel, ne?*, Šimon Peták (JAMU) za původní hru *faust*, Tereza Verecká (DAMU) za původní hru *Divná, divná věc* a Vanda Zaplatílková Hutařová (FF UK) za původní hru *Vlk in fabula*. Třetí místo obsadili autoři Pavel Bušta (FF UK) za původní hru *expres praharadotín* a Otto Kauppinen (JAMU) za překlady současných finských her Jussi Moila *Ke slunečnicím připodobněná* a Mika Myllyaho *Panika*. O druhé místo se podělili Milan Šotek (DAMU) za původní hru *Plejtváč*, Ervín Hodulík (FF MU) za původní hru *Adam* a Jan Krupa (JAMU) za překlad francouzské hry Philippa Minyany *Maličká v hlubokém lese*.

Absolutní vítězkou Ceny Evalda Schorma se stala Alžběta Štolllová za překlad hry finské autorky Sirrku Peltolové *Finský kůň*. Úryvek vítězné hry představilo v rámci večera formou scénické skici Divadlo LETÍ. První místo v soutěži je již tradičně spojeno s fi-

nanční odměnou ve výši 10.000, – Kč a díky finančnímu příspěví syna Evalda Schorma, pana Oswalda Schorma, který se předávání osobně zúčastnil, již několikátým rokem získávají finanční ohodnocení také autoři na druhém a třetím místě. „Podle mého názoru je potřeba ocenit a podpořit začínající české autory, přál by si to tak i můj otec, jehož jméno cena nese. Zároveň jsem rád, že si díky tomu mladí divadelníci připomenou právě osobnost Evalda Schorma“, dodal Oswald Schorm. Osobnost Evalda Schorma připomnělo také promítání jeho televizního hudebně-experimentálního filmu *Gramo von balet*.

Vedle mladých a začínajících autorů ocenila Správní rada DILIA také autory za celoživotní dílo. Z rukou předsedy Správní rady DILIA Vadima Petrova převzali Uznání DILIA za úspěšnou uměleckou činnost prof. Ivan Vyskočil, dr. Anna Kareninová, Jan Otčenášek, Stanislav Moša, Roman Císař a dr. Zdeněk Mahler. Za dlouholetou významnou podporu DILIA při řešení otázek autorskoprávní problematiky v zájmu autorů a nositelů práv získala Uznání DILIA dr. Hana Linhartová. „Správní rada DILIA již několik let udílí Uznání, jejímž prostřednictvím chce ocenit umělce za jejich celoživotní umělecké tvůrčí počiny, občanské postoje a ostatní aktivní činnosti v kulturní oblasti. Společně s ostatními aktivitami tak chce DILIA vyjádřit vstřícný postoj vůči odborné veřejnosti a podpořit kulturní dění nejen v České republice“, uzavírá Petrov.

MŠ

8@8 PROTI POKROKU

DILIA ve spolupráci s Divadlem LETÍ uvedla 22. ledna 2013 v rámci cyklu 8@8 scénické čtení celosvětově úspěšné hry **Esteve Solera Proti pokroku**. V překladu Martyiny Černé a režii Martyiny Schlegelové se představili herci Daniela Kolářová, Dušan Sitek, Natálie Řehořová, Richard Fiala a Ondřej Novák.

První díl trilogie s provokativním názvem „Proti pokroku, Proti lásce, Proti demokracii“ z roku 2008 proslavil španělského dramatika Esteve Solera doslova po celém světě – byl přeložen do šesti jazyků a uveden ve více než 30 inscenacích v Německu, Belgii, Švýcarsku, Velké Británii, Řecku, Francii, ale i USA nebo Chile. Inspirován Grand Guignolem představuje Soler v sedmi groteskních obrazech různé postavy, které jsou sice typickými obyvateli Západu 21. století, ale zároveň jsou svými vlastními karikaturami. Autor je neobyčejně vtipně a s hororovou grandguignolovskou poetikou představuje jako jakési panoptikum současného světa a zpochybňuje jednu velkou ikonu – Pokrok.

„Když jsem pracoval na hře Proti pokroku, více než kdykoliv před tím jsem si uvědomil, že některé populární a významné osobnosti našeho světa jsou masovými vrahy, kteří jsou ale i tak považováni za hrdiny,“ svěřil se Soler. *„Domnívám se, že to je strašné a ironické zá-*

roveň. Grand Guignol je dnes již mrtvý žánr, na svět se dívá násilně a surreálně a já si řekl, že to se perfektně hodí k naší době, která si v mnohém tak odporuje.“

Katalánský dramatik **Esteve Soler** se narodil v roce 1976 v Barceloně. Vystudoval Instituto del Teatre (obor režie a dramaturgie). V současné době působí v jednom z nejproslulejších evropských divadel zaměřených na současnou tvorbu, Sala Beckett, kde vede dílnu tvůrčího psaní. Úspěch na evropské scéně zaznamenal v roce 2008, kdy byla zmíněná trilogie vybrána z 645 děl na festival Theater Treffen v Berlíně. Hra byla posléze přeložena do šesti jazyků a uvedena ve více než 30 inscenacích v mnoha evropských zemích, v USA nebo v Chile. Soler působí také jako překladatel a novinář.

MŠ

TRANSTEATRAL VYDAL „PĚT HER“ PETERA HANDKEHO

Peter HANDKE
Pět her

Kniha *Pět her* přináší průřez dramatickou tvorbou světově uznávaného a kontroverzního rakouského autora, žijícího dlouhodobě ve Francii, Petera Handkeho. Kromě *Mluvených her* z 60. let jsou u nás Handkeho inovativní dramatické texty a jeho provokativní koncepce divadelnosti takřka neznámé. Handke ruší divadelní mimesis, napodobení skutečnosti, ve svých textech vytváří realitu svébytného novodobého mýtu a vypůjčuje si přitom citáty z křesťanské, asijské či germánské tradice, od Goetha, stejně jako z německého romantismu, z libret Mozartových oper, ale i z hitů pop-music.

Výbor přináší texty, tematicky i žánrově reprezentativní pro jednotlivé varianty Handkeho poetiky dramatu v časovém rozpětí od počátku 70. let po rok 2006: od básnivé kritiky kapitalismu a podobenství života jako hry v dramatu *Nerozumní vymírají*, přes autobiografickou dramatickou báseň *Přes vesnice*, putování sedmi poutníků do země zaslíbené ve *Hře o ptaní*, až po lyricko-epickou fragmentární koláž *Proč kuchyň?* a epizující scénář *Stopy zbloudi-*

lých, jehož jedinou mluvící postavou je brechtovský komentátor, který čtenáři zprostředkuje veškeré scénické dění.

Peter Handke byl v roce 2009 oceněn mezinárodní literární Cenou Franze Kafky, kterou již od roku 2009 uděluje Společnost Franze Kafky v Praze. V roce 2012 získal za svou hru *Immer noch Sturm* prestižní cenu Mülheimer Dramatikerpreis, udělovanou nejlepšímu současnému německojazyčnému textu v rámci divadelní přehlídky Mülheimer Theaterstage.

Publikace obsahuje tři překlady Zuzany Augustové (*Přes vesnice*, *Hra o ptaní aneb Cesta do Sonorní země*, „*Proč kuchyň?*“) a dva překlady Barbory Schnelle (*Nerozumní vymírají*, *Stopy zbloudilých*).

Součástí knihy je studie přední odbornice na německojazyčné drama PhDr. Zuzany Augustové, Ph.D. s názvem *Rozhněvaný i nostalgický poutník Evropy*.

Více na: www.transteatral.cz

HE

VYŠLA ANTOLOGIE „PĚT SEVERSKÝCH HER“

Antologie současné severské dramatiky zahrnuje pět titulů pěti autorů střední a mladší generace, které vznikly v průběhu posledních deseti let. **Publikace obsahuje i překlad hry *Finský kůň mladé talentované překladatelky Alžběty Štollové, který získal 1. místo v soutěži o Cenu Evalda Schorma za rok 2012.***

Sirkku Peltolová: *Finský kůň*

Finský kůň (2004), hra přední současné finské dramatičky a uznávané divadelní režisérky, je první část volné trilogie (další části se jmenují *Do garsonky s máti nejdu* a *Teplokrevníci*). Podává tragikomický obraz současného finského venkova, kde rurální, rodinný způsob života, symbolizovaný houževnatým finským koňským plemenem v titulu dramatu, nevratně ustupuje duchu bruselské úřednické byrokracie a mladá, „moderní“ generace, která před finskými koňmi dává přednost silným a rychlým motocyklům, stále hůř hledá společný jazyk s generací svých otců a matek, dosud vyznávajících tradiční hodnoty.

Maria Blomová: *Zatracený Dalarňani*

Ve hře švédské dramatičky se při příležitosti otcových sedmdesát-

tin poprvé po delší době scházejí sestry Gunilla, Eivor a Carina. První dvě strávily celý život v rodném kraji Dalarna, zatímco třetí se odstěhovala do Stockholmu. Jejich touhy, nenaplněné naděje a zklamání je mimoto spojují s třemi sestrami ze stejnojmenného Čechovova dramatu; bolestná emocionální konfrontace, ke které mezi nimi dojde, zase do jisté míry evokuje směs lásky a nenávisti charakterizující vzájemný vztah protagonistek slavných *Šepotů a výkřiků* Ingmara Bergmana.

Lars Saabye Christensen: *Chet tady nezahraje*

Komorní drama *Chet tady nezahraje*, jehož titul odkazuje na slavného amerického trumpetistu Cheta Bakera, sleduje příběh mladého saxofonisty Daniela a klade otázku, zda umělec je, či není oprávněn obětovat umění soukromý život svůj i život svých blízkých. Způsob, jakým norský dramatik na tuto otázku hledá odpověď, je originální: zatímco sám vypráví hudebníkův příběh z pozice nezaujatého pozorovatele, předmět jeho zájmu ho komentuje z „druhého břehu“: v okamžiku, kdy hra začíná, je totiž Daniel už několik hodin mrtvý.

Auður Ava Ólafsdóttir: *Faráðu černý pes*

Islandská spisovatelka, básnířka a dramatická zde líčí setkání ovdo-
vělé matky s jejími dvěma dcerami, synem a zetěm, které má neče-
kaný, tragikomický průběh. Z rodinné skříně vypadnou nepříjemní
kostlivci, kteří způsobí, že všichni zúčastnění musí zcela přehod-
notit své představy a názory. Ukáže se totiž, že nic není tak, jak se
zdálo. (Název hry odkazuje na islandské rčení, naznačující, že pr-
votní dojem často klame.) K odhalení toho, jak je to ve skutečnosti
a jaký je skutečný charakter jednotlivých postav, přispívají choreo-
grafické vstupy, které jsou organickou součástí díla.

Jokum Rohde: *Pinocchiův popel*

Hra dánského dramatika, za níž autor získal prestižní Reumertovu
cenu v kategorii Dramatik roku, obsahuje prvky thrilleru, detek-
tivky i absurdního a černého humoru, v popředí však stojí zásadní
společenská témata. Autor v ní líčí fantastický, bradburyovsky pří-
zračný, a přesto ne nereálný svět, ve kterém platí zákaz umění.
Všechna nalezená umělecká díla se veřejně pálí na hranicích a těm,
kdo zákaz poruší, hrozí drakonické tresty, useknutím ruky počínaje
a popravou konče...

Převzato z: <http://www.idu.cz/cs/pet-severskych-her>

PŘEHLÍDKA SOUČASNÉHO ČESKÉHO DIVADLA V BUDAPEŠTI

Pod názvem Csekkold! (Zkoukni to!) se ve dnech 24. – 26. května
2013 představil v budapeštském Divadle Józsefa Katony výběr
nově přeložených českých dramatických textů a inscenací.

V sobotu 25. května 2013 se na festivalu formou scénického
čtení, které připravila mladší generace režisérů z okruhu Diva-
dla Józsefa Katony, představily mimo jiné čerstvě do maďarštiny
přeložené hry **Romana Sikory *Snídaně s Leviathanem*** (překlad
Gertrud Mária Korpič) a **Alice Nellis *Barikády*** (překlad Borbála
Csoma).

Vedle scénického čtení nově přeložených českých her měli di-
váci možnost zhlédnout inscenaci Divadla Feste *Havel píše Husákovi*
v režii Jiřího Honzírka, inscenaci brněnské Reduty *Europeana* reži-
séra Jana Mikuláška a záznam inscenace Národního divadla Praha
Zítřka se bude... s hudbou Aleše Březiny a v režii Jiřího Nekvasila.

Pořadatelem této akce bylo občanské sdružení Divadlo Unli-
mited. Partnerem projektu bylo České centrum Budapešť, Diva-
dlo Józsefa Katony Budapešť a Institut umění – Divadelní ústav.
Záštitu převzala velvyslankyně České republiky v Maďarsku Ing.
Helena Bambasová.

HE

MŠ

ZPOVĚĎ MASOCHISTY V MOSKVĚ

V rámci festivalu *Perepost* proběhlo dne 5. března 2013 scénické čtení hry Romana Sikory *Zpověď masochisty*. Čtení připravil s herci divadla Teatr.doc režisér Talgat Batalov, který je u nás

znám např. inscenací *Dva v tvém domě*, která v loňském roce hostovala v Divadle Archa. Hru do ruštiny přeložil Sergej Busygin.

Festival *Perepost* vznikl jako partnerský projekt festivalů *Zlatá maska*, *Ljubimovka* a *Novaja Drama* a formou scénických čtení představuje nejinspirativnější současnou zahraniční dramatikou. Na letošní ročník bylo vybráno celkem sedm her z Velké Británie, Německa, Mexika, Finska, Kanady a České republiky.

Sikorova hra, kterou v roce 2011 uvedlo pražské Divadlo LETÍ, se již četla na festivalu současné české dramatiky v Paříži (překlad Katia Hala) a v překladu Barbory Schnelle také v rámci Mezinárodního literárního festivalu v Berlíně. Momentálně se chystá inscenace *Zpovědi masochisty* ve Švýcarsku.

JJ

SLOVENSKÁ PREMIÉRA HRY KUŘAČKY A SPASITELKY

Divadlo Lab Divadelní fakulty VŠMU uvedlo slovenskou premiéru divadelní hry **Anny Saavedry – *Fajčiarky a spasitelky***.

Hra *Tři sestry* A. P. Čechova inspirovala mladou česko – chilskou autorku Annu Saavedru k napsání poetické komedie o životě a problémech dnešních žen. Jsou rozpolcené a ztracené v době virtuálních vztahů, náhodných setkání, ezoterických kurzů a ne-možných mužů.

Odpověď na otázku, jak se stát vyrovnanou, sebevědomou ženou se možná ukrývá v krabici od cigaret nebo v dětských plenkách. V každém případě ji sestry se šarmem a humorem sobě vlastním hledají, ztrácejí a znovu nacházejí. Chtějí spasit sebe, svět, a to všechno na periferii všech periferií, kde modrá liška dává dobrou noc.

Fajčiarky a spasitelky v překladu a režii Mariána Amslera se ve slovenském Divadle Lab představily v premiéře 25. a 27. února 2013 v podání studentů absolventského ročníku herectví DF VŠMU.

Text v češtině, slovenštině a angličtině je k dispozici v DILIA.

MŠ

VYŠEL PRVNÍ DÍL SEBRANÝCH DRAMATICKÝCH DĚL ARGENTINSKÉHO DRAMATIKA EDUARDO ROVNERA

V Argentině v těchto dnech vychází první díl sebraných divadelních her významného současného dramatika Eduardo Rovnera. Svazek obsahuje Rovnerovy nejnámější hry, jako je *Vrátila se jednou v noci*, *Kvartet*, *Společnost* a *Lejana tierra mía*. Hry *Vrátila se jednou v noci* a *Společnost* agentura DILIA nabízí v českém překladu I. Rodrigueze, hry *Kvartet* a *Lejana tierra mía* ve španělském originále. V agentuře DILIA jsou dále dostupné překlady nejnovějších her Eduardo Rovnera *Spřízněné duše* a *Vlkodlak*.

Eduardo Rovner je nejen významný argentinský dramatik, ale jeho aktivity zasahují i do praktického divadelnictví, akademické a vědecké činnosti a kulturního života Buenos Aires. Jeho dramatika se hraje po celém světě a dramatik za ni získal řadu cen jak v Argentině, tak v dalších latinskoamerických zemích. Českou republiku navštívil již několikrát, mj. u příležitosti uvedení svých her *Bílá vrána* a *Vrátila se jednou v noci*, s nimiž zaznamenal úspěch i u našeho publika.

Eduardo Rovner (1942, Argentina) je argentinský dramatik, režisér, vysokoškolský pedagog a dramaturg. Nejnámější a nejúspěšnější současný argentinský dramatik a režisér původně vystudoval v Buenos Aires elektrotechniku. K divadlu se dostal poměrně pozdě – debutoval v roce 1976 hrou *Pár*. Od té doby má na svém kontě více jak čtyřicet dramatických textů, z nichž mnohé byly uvedeny po celém světě a získaly řadu cen. Za *Narozeninový koncert* získal První národní dramaturgickou cenu; *Vrátila se jednou v noci* byla oceněna řadou domácích cen (například v roce 1995 získala cenu Argentores, udělenou Argentinskou autorskou společností) i zahraničních (v USA, Španělsku, Uruguayi). Oceněny byly také hry *Kvartet* (1991), *A svět přijde* (1989), *Společnost* (1995). Eduardo Rovner působil řadu let na Filosofické fakultě Univerzity v Buenos Aires jako profesor argentinského a latinskoamerického divadla. Založil a vedl časopis *Espacio* a také Nadaci Roberta Arlta pro výzkum v oblasti divadla. Čeští diváci znají především Rovnerovu hru *Vrátila se jednou v noci*, která je na našich scénách velmi populární.

HE + JJ

ROZHOVOR S HUDEBNÍM SKLADATELEM ZBYŇKEM MATĚJŮ

Váš tvůrčí záběr je skutečně široký, skládáte komorní, baletní, scénickou i filmovou hudbu atd. V jakém žánru se cítíte nejvíce „doma“ a proč?

Mám rád všechny žánry a „doma“ se cítím vždy v díle, na kterém právě pracuji. Radost mi přináší stejně tak hudba k večerníčkům, jako např. velká vokálně symfonická partitura.

Skládáte velmi často filmovou hudbu (k filmům, seriálům, dokonce večerníčku). V čem se tato práce liší od skládání klasické hudby? Skládáte hudbu na základě obrazového materiálu, tedy když film či seriál vidíte, nebo skládáte i nezávisle na něm?

Filmová hudba slouží filmu a má své specifické zákonitosti. Komponuje se většinou po sestřihu filmu, i když jsou výjimky, kdy se střihá film na hudbu – takto jsme s Adolfem Bornem, Milošem Macourkem a panem režisérem Doubravou tvořili kreslenou operu *O vodovodu, který zpíval v opeře* (poprvé a asi naposledy jsem měl úplnou volnost ohledně termínu dokončení partitury – až poté pokračovala práce na animacích a dokončení celého filmu). Stejně tak nedávno vznikla hudba k trikovému filmu *Poutní píseň k Panně*

Marii na Květnou neděli tvůrců Pavla Kubanta, Miloše Zvěřiny a výtvarníka Jaroslava Šerých: Dostal jsem bodový scénář a psal jsem hudbu (jde pod celým filmem, který vznikl až na smíchanou nahrávku) – takový netradiční pohled na Ave Maria pro soprán, harfu a tři velké skupiny bicích. Zde však v podstatě nešlo o filmovou hudbu ale zcela regulérní koncertní skladbu s promyšlenou tektonikou. Volnější byla i práce pro film televize HBO v loňském roce.

Vyučoval jste na pražské konzervatoři a poté i na konzervatoři ve francouzském Tours. Liší se přístup k výuce hudby u nás a ve Francii?

Bohužel se tehdy (devadesátá léta) lišil zásadně, a tak jsem po návratu do Prahy dal raději přednost volné noze. Ve Francii školou žili všichni, byla bitva o místa ve školních souborech, papírování bylo na posledním místě. Celá škola byla prodchnutá nadšením a entusiasmem žáků i kantorů a vládla tam neuvěřitelně přátelská rodinná atmosféra. Kantori nekoukali na čas a věnovali se studentům jak bylo zapotřebí. Všichni měli volný přístup k notovým materiálům ve velmi dobře zásobené knihovně (včetně těch nejzha-

věšších novinek soudobé hudby z celého světa), k technice – a to i kopírkám (na chodbě pro studenty). Uvědomil jsem si, že Francouzi umí vyzdvihnout to podstatné a zbytečnosti kolem výuky potlačit na nezbytně nutnou míru. Učebnice hudební teorie byly moderní, výuka byla vedena pestrou zábavnou formou a vybudila v dětech ctížádost se něco opravdu naučit – ne kvůli hodnocení ve škole. Bylo vidět, že i město si školy váží (původně jsem jel do Francie na zkoušky a premiéru své skladby, kterou si objednal Ensemble Fractal, ale muzikanti ze souboru byli i profesory na škole a přemluvili mě k setrvání – vyběhali povolení k výuce a město mi zdarma půjčilo velký byt v centru). Několikrát za dobu pobytu v Tours jsem dělal rozhovor pro francouzskou televizi (referovali o nové skladbě, o výuce na škole atd.).

V roce 1997 jste vytvořil na objednávku operního festivalu v Bayreuthu volnou adaptaci barokní opery Ezio J. A. Hasseho, která byla poté provedena u příležitosti 250. výročí otevření Markgräfliches Opernhaus. Muselo jít o velmi náročnou práci, bylo to Vaše první skladatelské setkání s operou?

Nebylo, před touto zakázkou jsem psal na objednávku černého a loutkového divadla komorní operu *Anička skřítek a Slaměný Hubert*, kterou hrálo Divadlo rozmanitostí dlouhou dobu (cca 200 repríz) ve velkém divadle v Mostě, hrála se i v Krakově v divadle Grotteska.

Získal jste množství významných domácích a zahraničních cen. Jaké si vážíte nejvíce a proč? Posunulo Vás získání nějaké konkrétní ceny dále v kariéře?

Člověk má radost z každého ocenění své práce. Některé ceny jsou „pouze“ finančním přínosem, některé vám však dokáží opravdu „otevřít nové obzory“. Jednou z těch zásadních bylo vítězství v Amsterdamu a následná objednávka nového baletu pro Holland Dance Festival s premiérou v Nederlands Dans Theater. Rok jsem žil střídavě v Praze a Haagu a spolupracoval se švýcarským choreografem Martino Müllerem a světovou výtvarnicí Tatyjanou van Walsum. Po premiéře přišly další objednávky baletů i koncertních skladeb.

Na čem nyní pracujete?

Dokončuji korektury orchestrální svity *Imagine That*, kterou si objednal intendant rakouského festivalu Schloss Kirchstetten (premiéra bude 27. 7. 2013) a po premiéře baletu *Čarodějův učeň* jsem se vrátil k rozpracovanému *Requiem pro soprán s orchestrem*, které jsem začal psát po smrti táty a vlastně neustále odkládal pro další termínované objednávky. Nyní jej chci dopsat a budu doufat v českou premiéru. Poté jej na výzvu pana Wipruda z Newyorské filharmonie zašlu do USA (budeme se snažit najít termín, aby jej mohla zpívat Simona Šaturová) a zároveň by jej měl uvést jeden orchestr v Japonsku (zde již s japonskou sopranistkou). Nejde o „commi-

ssion“ – tedy o placenou objednávku, takže nemám (dokud se nezařadí na program) žádný pevný termín dokončení.

Na závěr si nemohu odpustit otázku, máte nějaký skladatelský sen?

Vlastně si své sny – díky volné noze – plním. Jsem moc rád, že jsem našel sílu opustit ředitelský post ve Filharmonii Brno a vrátit se naplno k tomu, co je mi nejbližší. S filharmoniky jsme si velmi rozuměli a doufám, že můj odchod chápou.

Rozhovor vedla Helena Eliášová

Zbyněk Matějů (narozen 1958 v Rychnově nad Kněžnou) patří k nejoriginálnějším a nejhranějším skladatelům střední generace. Prosadil se zejména svou baletní, scénickou a filmovou hudbou, za níž dostal mnoho domácích i mezinárodních ocenění. Jeho tvůrčí záběr je neobvykle široký, interprety velmi vyhledávané jsou i jeho četné komorní skladby, které mají často mimohudební, moderně poetickou inspiraci. Jeho převažující zájem o hudební divadlo se projevuje velmi úspěšnou a trvalou spoluprací s předními choreografy, režiséry, libretisty, filmovými a televizními scénáristy.

Po studiu na gymnáziu v Rychnově nad Kněžnou a absolvování studia kompozice na pražské konzervatoři ve třídě Jindřicha Felda a na Hudební fakultě AMU u Jiřího Pauera, si své vzdělání dále rozšířil pod vedením Pet-

ra Ebena a Svatopluka Havelky ad. Mezi léty 1990–1994 vyučoval na pražské konzervatoři a poté i na konzervatoři ve francouzském Tours (1994–95).

Určitým přelomovým bodem bylo v jeho skladatelské dráze vítězství v mezinárodní skladatelské soutěži baletních hudeb Donauballett (1994), což pro autora znamenalo prestižní zakázku světového tanečního festivalu v Nizozemsku (Holland Dance Festival) a spolupráci s choreografem Martinem Mullerem (balet *Tajný život*, Nederlands Dans Theater). V témže roce vyhrál cenu Českého rozhlasu Prix Radio Bohemia (hudba k *Minikomedii* Pierra-Henri Camiho). V roce 1997 vytvořil na objednávku operního festivalu v Bayreuthu volnou adaptaci barokní opery *Ezio* J. A. Hasseho, která byla poté provedena u příležitosti 250. výročí otevření Markgräfliches Opernhaus. Úspěch jeho celovečerního komorního baletu *Komboloi* mu přinesl další objednávky na celovečerní balety od renomovaných souborů (*Čaroděj z Oz*, *IBBUR*, *Zahrada*, *Kevel*). V roce 2001 složil operu *Bylo nás pět* na libreto Arnošta Goldflama pro Státní operu Praha a *Velký Gatsby* na objednávku Národního divadla. Z filmové hudby jsou nejdůležitější zakázky pro filmy *Operace Silver A*, *Brainstorm* (2x cena Elza) a dále jeho spolupráce s Karlem Smyczkem (*Romeo, Julie a tma*, *Vše pro firmu*, *Draculův Švagr...*) a Janem Švankmajerem (*Lekce Faust*). Je autorem hudby k večerníčku *Žízaláci*, s Adolfem Bornem a Milošem Macourkem vytvořil kreslenou operu *O vodovodu, který zpíval v opeře*. Za svou tvorbu získal mnoho ocenění doma i v zahraničí. V roce 1999 obdržel cenu UNESCO za dosavadní práci na poli hudebního divadla. V sezóně 2011/12 byl ředitelem Filharmonie Brno. V únoru 2013 měl v Národním divadle úspěšnou premiéru balet *Čarodějův učeň*, pro který složil Zbyněk Matějů hudbu.

Zdroj: www.musica.cz

PERSPEKTIVY – ZMĚNY V ÚSTROJENSTVÍ A CHODU DILIA VYPLÝVAJÍCÍ Z NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU A NÁVRHU SMĚRNICE EU O KOLEKTIVNÍ SPRÁVĚ

Od 1. 1. 2014 vstoupí v účinnost zákon, který zasáhne dosud nevidanou měrou stávající systém českého soukromého práva – nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb., dále také jen „nový OZ“). Tato tzv. rekodifikace českého soukromého práva se samozřejmě dotkne i DILIA. Aby toho nebylo málo, na evropské půdě je aktuálně v legislativním procesu příprava „směrnice o kolektivní správě“ (dále také jen „směrnice“), která sice primárně míří na kolektivní správu v oblasti hudby, nicméně z aktuálního návrhu se jeví, že její relativně velká část bude obecná a zasáhne všechny „ochranky“. Její schválení příslušnými institucemi EU se očekává nejpozději do poloviny příštího roku. Její implementaci, tj. zapracování do českého právního řádu, lze pak očekávat do dvou let od jejího finálního přijetí Evropským parlamentem. Pojďme se proto alespoň stručně podívat, co bude pro právní formu a chod DILIA znamenat účinnost obou výše zmíněných předpisů.

Změny podle nového občanského zákoníku

Na první pohled viditelnou změnou bude změna v právní formě a názvu DILIA.

K 1. lednu 2014 dojde k přeměně právní formy občanského sdružení na právní formu „spolku“, a to bez dalšího, přímo ze zákona. Zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů k 1. lednu 2014 zanikne a právní úprava „zaniklých“ občanských sdružení, resp. nově vzniklých spolků, se tak bude řídit pouze ustanoveními nového občanského zákoníku. V této věci není nutné činit žádné kroky ani jiné úkony.

Nejpozději do 1. ledna 2016 ale DILIA musí začít formálně používat označení spolku následovně: „DILIA, divadelní, literární a audiovizuální agentura, spolek (popř. místo toho zkratka z. s.)“. Ač to ze zákona výslovně nevyplývá, je zřejmé, že se tato povinnost

promítne také do nutnosti úprav veškerých právních, účetních a jiných dokumentů, které DILIA používá, včetně hlavičkového papíru a vizitek.

Další, méně zřejmé změny bude pravděpodobně potřeba učinit ve Stanovách DILIA.

DILIA nebyla založena společenskou smlouvou ani statutem, jak to u spolku předpokládá nový OZ. Jakožto občanské sdružení byla založena návrhem na registraci, jehož povinnou součástí musely být Stanovy DILIA. Bude proto třeba prověřit, zda ve smyslu citovaného ustanovení nejsou některá ustanovení aktuálních Stanov DILIA v rozporu s kogentními, tj. „donucujícími“ ustanoveními nového OZ. V případě zjištěného konfliktu by DILIA byla povinna nejpozději do 1. ledna 2017 přizpůsobit své stanovy nové právní úpravě.

Nová právní úprava dále výslovně umožňuje dělení činnosti spolku na činnost hlavní a vedlejší. Nová právní úprava dělení ekonomické činnosti spolků tak v podstatě navazuje na to, co již v současné době funguje v případě občanských sdružení v praxi, přičemž nepřináší v podstatě nic nového a neměla by tedy pro DILIA přinášet žádné změny nebo nutnost na dosavadní praxi z právního či ekonomického hlediska cokoliv měnit.

Změny podle aktuálního znění návrhu směrnice o kolektivní správě

Při popisu budoucích nutných změn v důsledku připravované evropské úpravy je situace o poznání nepřehlednější než v případě nového OZ, a to ze dvou důvodů:

- na rozdíl od nového OZ dosud neznáme úplné znění směrnice, v analýze tak lze vycházet z původního návrhu Evropské komise, tj. navrhovatele (což je, při srovnání s legislativní praxí v ČR, obdobná situace jako v případě existence vládního návrhu zákona před jeho projednání poslancem sněmovnou). Výsledné znění směrnice je tedy zatím ve hvězdách, a to navzdory tomu, že by finálně mělo být projednáno již na podzim tohoto roku. Důkazem toho je fakt, že s ohledem na složitost legislativního procesu v EU, kdy je směrnice současně projednávána na půdě Evropského parlamentu i Rady EU a jejich výborů či komisí, již momentálně existuje několik verzí směrnice, které se od sebe dosti podstatně liší.

- po přijetí směrnice bude následovat ještě jeho tzv. implementace do národní úpravy, tj. začlenění úpravy směrnice do autorského (či jiného) zákona. A to může buď pouze doslovně kopírovat znění směrnice či může jít za dodržení smyslu a cíle směrnice dále (směrnice stanoví jen nutné harmonizační minimum národní úpravy).

Konkretizovat tak dopady směrnice na chod a praxi DILIA je tak v současné fázi tak trochu věštěním z křišťálové koule. Z původního návrhu Evropské komise lze ale předvídat, že by se směrnice mohla z hlediska organizace či chodu DILIA dotknout v následujících oblastech:

- znění stanov, zejména v částech věnovaných vymezení orgánů DILIA (valná hromada, správní rada, dozorčí rada, ředitel) a jejich pravomocí
- způsobu zastupování autorů (změna „zastupovací smlouvy“)
- podmínek pro členství v DILIA
- obsahu a formy výroční zprávy DILIA
- způsobech rozúčtování některých druhů odměn

Z uvedeného stručného výčtu je zřejmé, že se směrnice může týkat poměrně podstatných záležitostí v organizaci či činnostech DILIA, jak jsem se ale zmínil výše, momentálně lze ovšem těžko předjímat, v jakém rozsahu se tak stane.

Tolik stručně shrnutí předpokládaného dopadu dvou v blízké budoucnosti účinných norem, ze kterého plyne, že určité změny v ústrojenství a chodu DILIA jistě nastanou, otázkou ovšem je, jak dalece půjde jen o změny, řekněme, kosmetické nebo o změny zásadní. Každopádně se v dohledné době dostanou na pořad jednání Valné hromady DILIA, předpokládáme, že to bude na Valné hromadě v roce 2015.

Držme si palce, aby budoucí změny vyplývající z výše popsaných norem byly oproti obvyklému trendu alespoň ve větší míře změnami k lepšímu.

Jan Barták

ROZHOVOR S REŽISÉREM DANIELEM ŠPINAREM

Začínal jsi jako herec, vystudoval jsi herectví na DAMU, dokonce si získal i Cenu Reflexu za herecký výkon v absolventské inscenaci *Polaroidy*, a teprve poté ses pustil do režie? Jak se to stalo? Nestýská se ti po herectví?

Byl to přirozený a pozvolný vývoj. Když jsem nastupoval jako herec na DAMU, nedokázal jsem si představit, že bych dělal něco jiného. Jak jsem ale postupně stárnul a hlouběji pronikal do divadelní práce, začal jsem si uvědomovat, že je mi to najednou nějak těsné. Připadal jsem si málo svobodný. Zajímal jsem se daleko víc o celkový koncept, scénografii, kostýmy, hudbu. Myslím, že dobrý herec musí být sebestředný, musí mít chuť exhibovat a musí mu dělat radost pracovat skrze vlastní tělo. Tím, že jsem se začal víc dívat kolem sebe a méně pracovat sám se sebou, jsem vlastně tyhle vlastnosti ztratil. Nakonec se mnou byli režiséři velmi nespokojení, protože jsem jim spíš „kecal do práce“, než něco nabízel. A tak mi nezbylo nic jiného, než se stát režisérem. A už bych neměnil.

Tvá režijní tvorba je mimo jiné charakteristická důrazem na práci s hercem? Jak tedy s herci pracuješ a využíváš k tomu své vlastní herecké zkušenosti?

Herecká zkušenost, kterou jsem prošel, je k nezaplacení. Myslím, že by každý režisér měl něco takového podstoupit. Jsem přesvědčen, že hercům mnohem víc rozumím, a líp tak dokážu uskutečnit to, co si jako režisér zámam. Režiséři obecně si občas moc neuvědomují, že herectví je nesmírně křehké povolání, které vyžaduje odvalu, a tak se při komunikaci s herci často – ať už vědomky či nevědomky – dopouštějí řady chyb, což může vést až k tomu, že mu zašlapou sebevědomí do země, a pak už nevydolují nic. Z vlastní zkušenosti vím, že herec je velmi křehký nástroj a každý herec potřebuje do jisté míry specifický přístup. A pak se taky moje herecká zkušenost projevuje tím, že občas předehrávám. Ale to se snažím omezit...

Ve výběru titulů jsi, zdá se, otevřený nejširšímu spektru žánrů. Přednost ale do určité míry mají velké ženské hrdinky. Která je tvou nejoblíbenější?

Ženské hrdinky mám velmi rád, protože jsou většinou komplikovanější a jejich příběhy vyhocenější. To je asi způsobeno tím, že mají život mnohem těžší než muži. A taky se jejich osudy rád zabývám, protože ženám rozumím víc, než většina mužů. O tom jsem přesvědčen. Z těch, které jsem už dělal, mě fascinuje Salome, Heda Gablerová a Anna Karenina. Z těch, které na mě, doufám, teprve čekají, bych určitě zmínil Preissové Evu, všechny Tři sestry a, možná trochu překvapivě, Rusalku.

Vedle velkých klasických děl často režiruješ i současnou dramaturgiu. Existuje nějaký rozdíl v přístupu ke klasice a současným textům?

Rozdíl je obrovský a oboje má svoje klady a zápory. U klasického textu je potřeba v první řadě poznat, zda je vůbec aktuální. Pak je tu také stigma inscenační tradice – což bývá z mnoha důvodů velmi otravné. Jsem přesvědčen, že s dobrým klasickým tex-

tem je potřeba zacházet velmi volně – jako s materiálem, který promlouvá z minulosti k současnosti. Udělat po tisíci Maryšu nebo Hamleta klasicky – tedy tak, jak si je divák představuje a „jak se to vždycky dělá“, je pro mě (nejenom jako režiséra ale i jako diváka) naprostou ztrátou času. Takže klasické texty dělám nesmírně rád, protože se na nich můžu skutečně interpretačně i formálně „vyřádit“. U současného textu nezkoumáte, zda promlouvá k současnosti – to už je tam nějak zakódováno. Ale zase nevíte, zda text bude pro jeho čerstvost fungovat po konstrukční stránce. A myslím, že je právě proto potřeba k takovým textům přistupovat mnohem pietněji, než k dílům klasickým.

Režiruješ jak na velkých jevištích, tak na malých nezávislých scénách. Co tě baví víc?

Baví mě obojí. Když střídám prostory, tříbím si smysly a posouvám hranice svých schopností a možností. Udržuje mě to ve střehu a je to velmi pestré. Na druhou stranu musím přiznat, že toužím po stálém prostoru, kde bych mohl práci víc zacílit – jak dramaturgicky, tak poeticky.

Být na „volné noze“ tě už nebaví?

Volná noha není rozhodnutí, ale stav, ve kterém teď momentálně jsem. Je to sice mnohem akčnější, ale také mnohem roztříštěnější. Síly zatím mám, ale myslím, že se to v podmínkách tuzemského divadla nedá vydržet příliš dlouho.

Na podzim budeš ve Švandově divadle připravovat Hamleta. Jaké to je, zařadit se do dlouhé inscenační historie a vystavit se srovnání? Cítíš velkou zodpovědnost? Není to příliš svazující?

Hamleta miluju, ale rozhodně se k němu nebudu chovat v rukavičkách. Necítím žádnou zodpovědnost. Ta hra má mnoho témat a je tak dlouhá, že kdyby se hrála celá, trvala by asi čtyři hodiny. Takže já budu ve Švandově divadle inscenovat moji interpretaci Hamleta. Možná bude oproti celé hře okleštěnější, rozhodně bude ale současnější. Bude to Hamlet z roku 2013. Piráty ani dobové kostýmy tam rozhodně neuvídíte!

Máš nějaký nesplněný divadelní sen?

Operu! Ale zatím nenazrál čas – chci dělat takovou operu, která se mě hudebně a tematicky dotýká, a především v prostředí a v podmínkách, které jsou provozně únosné. A to bývá u místních operních produkcí veliký problém.

Pravidelně tě vídám na Pražském festivalu německého jazyka. Nemáš chuť vydat se režírovat do zahraničí?

Festival německého jazyka navštěvuju pravidelně a vždycky mě to tak nějak pozitivně nakopne. Že to má smysl a že se to dá dělat dobře. Určitě bych se zahraniční práci nevyhýbal, ale strašně záleží na konkrétní nabídce. Věřím, že to přijde. Časem.

Rozhovor vedla Marie Špalová

Daniel Špinar *1979

Vystudoval herectví činoherního divadla na DAMU, kde v sezóně 2002-3 v DISKu absolvoval roli Tima v Ravenhillových *Polaroidech* (cena časopisu REFLEX za nelepší herecký výkon na studentském festivalu ZLOMVAZ '03). Jako herec absolvoval tyto zahraniční stáže: 2006 – intenzivní kurs studia a inscenování antického řeckého dramatu (*Epidauros*); 2003 – herecký workshop Lecoqovy metody (*Vic, Barcelona*). V roce 2002 založil se svými kolegy z DAMU občanské sdružení Divadlo VALMET a v průběhu dvou let činnosti inscenoval vlastní dramatizaci Laclosových *Nebezpečných známostí* s názvem *Valmet* (premiéra 15. 5. 2002, DAMU), úpravu filmového scénáře H. Salwena s názvem *Zůstaň na lince!* (premiéra 21. 2. 2004, Divadlo v Celetné) a vlastní překlad – společně s A. Bekovou-Sarkissian – Sofoklovy *Élektry* (premiéra 21. 2. 2005, Divadlo v Celetné). V roce 2008 absolvoval magisterské

studium režie činoherního divadla na DAMU úspěšnou adaptací Dostojevského *Bratrů Karamazových*. V letech 2008–2010 působil jako kmenový režisér Divadla na Vinohradech, od roku 2010 působí jako režisér na volné noze. Pravidelně spolupracuje např. s brněnským divadlem Reduta, Klicperovým divadlem v Hradci Králové, A Studiem Rubín a dalšími. V roce 2011 režíroval v Národním divadle v Praze a ve stejném roce uvedl v rámci Letních Shakespearevských slavností úspěšnou inscenaci *Zkrocení zlé ženy*. Je držitelem řady ocenění, např. 2012 a 2011 – Cena Diva (inscenace *Valmont* a *Anna Karenina*, Divadlo Reduta, Brno); 2011 – Druhá inscenace roku na Festivalu České divadlo (inscenace *Racek*, Městské divadlo Kladno); 2010 – Cena Alfréda Radoka v kategorii inscenace roku (inscenace *Vojcek*, Divadlo na Vinohradech); 2009 – Cena Josefa Balvína v rámci Pražského divadelního festivalu německého jazyka (inscenace *Vojcek*, Divadlo na Vinohradech).

CENU EVALDA SCHORMA ZÍSKALA ALŽBĚTA ŠTOLLOVÁ

V rámci slavnostního večera v Divadle Na zábradlí s názvem Den D převzala Alžběta Štollová z rukou Oswalda Schorma cenu za překlad hry *Finský kůň* autorky Sirrku Peltola.

Cena Evalda Schorma za původní hru, dramatizaci či překlad hry (do češtiny dosud nepřeložené) je určena pro studenty a je spojena s finanční odměnou pro autora (nebo kolektiv). Cena je udělována každoročně na základě nominací, přičemž nominovat může jakákoli fyzická osoba, zejména však pedagogové a studenti výše uvedených škol a divadelní odborná veřejnost.

Hlavním cílem je podpora a motivace mladých autorů a překladatelů v jejich autorské práci. Díla začínajících autorů se tak mohou dostat do širšího divadelního kontextu, než je samotná akademická půda. Cena Evalda Schorma se během své existence stala vedle Ceny Alfréda Radoka prestižním oceněním, uznávaným nejen v Čechách, ale i v zahraničí.

Texty oceněné Cenou Evalda Schorma se doposud dočkaly více než 20 divadelních inscenací v profesionálních divadlech, např. v Národním divadle moravskoslezském Ostrava, Švandově divadle, Studiu Ypsilon, A Studiu Rubín, Městském divadle Zlín, Divadle Antonína Dvořáka v Příbrami, a 5 rozhlasových inscenací.

V letošním roce bylo na Cenu Evalda Schorma nominováno 26 textů mimořádné kvality od 21 autorů, z nichž se do finále dostalo 10 autorů.

CENA EVALDA SCHORMA ZA ROK 2012

1. MÍSTO

- **Alžběta Štollová** (Univerzita Helsinky) za překlad hry Sirrku Peltola *Finský kůň*

Sirkku Peltola: FINSKÝ KŮŇ (Suomen hevonen, 2004)

Celovečerní komedie *Finský kůň* pojednává o finském venkově 21. století. Na chátrajícím statku žijí tři generace. Pole se nezeelenají, zvířata z chlévů a stájí mizí. Nakonec odchází i ten poslední kůň. Kromě matriarchátu tu vládne absurdita. Touha po seberealizaci člověka ztroskotává na obtížné mezilidské domluvě a na nutnosti dodržovat nespočet nařízení, včetně těch, která diktuje EU. Co ještě zbývá z finského venkova? *Finský kůň* je první částí volné trilogie, jejímž druhým dílem je *Yksiöön en Äitee ota* (2007, *Do garsonky*

s *Máti nejdu*) a třetím *Lämminveriset* (2011, *Teplokrevníci*). Celá trilogie sleduje osud rodiny Kotalových ve Finsku po vstupu země do EU. Hra *Finský kůň* reprezentuje Finsko v antologii současného severuského dramatu (ed. Zbyněk Černík), kterou vydal Divadelní ústav v dubnu 2013.

Alžběta Štollová (1981), pochází z Prahy. Po čtyřměsíčním studijním pobytu v Rovaniemi se začala zajímat o finskou kulturu. Vystudovala finštinu na Masarykově univerzitě v Brně. V letech 2007 – 2008 pracovala jako redaktorka v Literárních novinách. Do sborníku k 90.výročí nezávislosti Finska *Suomi a my* (ed. ŠVEC, M. – SNOPEK, L., Aegyptus os.: Moravská Třebová 2007) přispěla textem o finských filmech uvedených v české distribuci. V současné době žije ve Finsku, vyučuje češtinu a finštinu, překládá drama i prózu, studuje na Helsinské univerzitě a chodí do sauny.

2. MÍSTO

- **Milan Šotek** (DAMU) za původní hru *Plejtvánk*
- **Ervín Hodulík** (FFMU) za původní hru *Adam*
- **Jan Krupa** (JAMU) za překlad hry Philippa Minyany *Maličká v hlubokém lese*

3. MÍSTO

- **Pavel Bušta** (FFUK) za původní hru *expres praharadotín*
- **Otto Kauppinen** (JAMU) za překlady her Jussi Moila *Ke slunečnicím připodobněná* a Mika Myllyaho *Panika*

ČESTNÉ UZNÁNÍ

- **Natálie Preslová** (FFUK) za překlad hry Sylvaina Leveye *Je to prdel, ne?*
- **Šimon Peták** (JAMU) za původní hru *faust*
- **Tereza Verecká** (DAMU) za původní hru *Divná, divná věc*
- **Vanda Zaplatílková Hutařová** (FFUK) za původní hru *Vlk in fabula*

MŠ

PŘEKLADATELSKÁ DÍLNA DILIA 2013

V letošním roce pořádá DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura již podeváté překladatelskou dílnu. Workshop je určen začínajícím překladatelům, ať už z řad studentů filologických oborů, či naopak studentů divadelních škol a dalších, kteří mají dostatečné jazykové vybavení a zájem o divadelní texty. Překladatelská dílna DILIA je v letošním roce zaměřena na **oblast současné německy psané dramatiky**.

Smyslem překladatelské dílny je přiblížit účastníkům problematiku překladu divadelního textu. Každý účastník během workshopu přeloží jednu divadelní hru. Účastníci budou pracovat pod vedením zkušených překladatelů a dramaturgů, s nimiž budou průběžně svou práci konzultovat. Na společných setkáních budou moci diskutovat průběh práce s ostatními účastníky dílny. Odbornými tutori v letošním roce jsou Zuzana Augustová, Jitka Jílková, Barbora Schnelle, Václav Cejpek a Milan Tvrdík.

Účastníci se budou dále podílet na přípravě scénického čtení přeložených textů, a vyzkouší si tak konkrétní práci při realizaci

přeloženého textu. Na závěrečném večeru, který celý projekt uzavře, budou formou scénického čtení nejen představeny všechny přeložené texty, ale proběhne i setkání s některými překládanými autory. Projekt je připravován ve spolupráci s profesionálními divadly, která v případě zájmu uvedou vzniklé překlady i jako řádné inscenace v rámci svého repertoáru.

V rámci Překladatelské dílny DILIA 2013 budou přeloženy následující tituly:

Kathrin Röggla: *Wir schlafen nicht* (Rakousko)

Stipendista: Martin Sládeček (JAMU)

Tutorka: Barbora Schnelle

Anne Habermehl: *Luft aus Stein* (Německo)

Stipendistka: Šárka Zvejšková (FFUK)

Tutorka: Jitka Jílková

Kevin Rittberger: *Puppen* (Německo)

Stipendistka: Dagmar Radová (JAMU / Univerzität Wien)

Tutorka: Zuzana Augustová

Theresia Walser: *Eine Stille Für Frau Schirakesch* (Německo)

Stipendista: Martin Hýča (DAMU)

Tutor: Václav Cejpek

Lutz Hübner: *Scratch!* (Německo)

Stipendistka: Petra Čechmánková (FFUK)

Tutor: Milan Tvrdík

LITERÁRNÍ GRANT DILIA

Agentura DILIA se rozhodla letos podruhé vyhlásit Literární grant DILIA určený českým vydavatelům a nakladatelům na podporu vydání dosud nepublikovaného a přínosného slovesného díla českého autora. Celkem bylo přihlášeno osm projektů.

Členové Správní rady DILIA se během svého jednání dne 10. dubna 2013 rozhodli udělit Literární grant DILIA pro rok 2013 nakladatelství **Filip Tomáš – Akropolis** a podpořit tak částkou ve výši 60.000, – Kč souborné vydání divadelních her Pavla Landovského.

HE

Gratulujeme!

Michaela Celárková

DIVADELNÍ GRANTY DILIA NA ROK 2013 UDĚLENY

Agentura DILIA pokračuje také tomto roce v podpoře mladých českých autorů a divadelníků. Letos jsme grantové řízení určené pro studenty vysokých uměleckých škol vypsalí již po osmé (viz www.dilia.cz/granty) a přihlásilo se celkem 12 projektů.

Těší nás, že studenti projevují zájem o současnou dramaturgii, jak o zahraniční tak i původní českou. Oblíbě se těší scénická čtení, některá jsou součástí větších cyklů a velmi ambiciózních projektů, ale také regulérní inscenace.

V letošním grantovém řízení bylo podpořeno celkem 5 projektů:

- **Buranský pamflet pro mrtvé faraóny** – překlad a scénické čtení hry mexického dramatika – FFUK Praha (5.000, – Kč)
- **3jsou3** – inscenované čtení dramatických textů tří dosud nevedených divadelních her – PPF Opava (10.000, – Kč)

- **Salón původní tvorby 2013** – 20. ročník festivalu scénického čtení původní autorské tvorby – JAMU Brno (25.000, – Kč)
- **Golem** – divadelní instalace na základě románu Gustava Meyrinka – DAMU Praha (10.000, – Kč)
- **BŮH DNES – BŮH X** – cyklus tří scénických čtení a jedné inscenace – DAMU Praha (15.000, – Kč)

Grantová komise rozdělila celkem 65.000, – Kč.

GRATULUJEME!

MŠ

TŘETÍ ROČNÍK PROJEKTU DILIA 3D

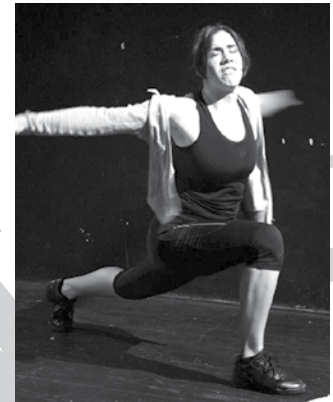
V rámci letošního ročníku mezinárodního studentského divadelního festivalu Zlomvaz připravila agentura DILIA ve spolupráci s DAMU již třetí ročník projektu 3D – třetí rozměr dramatu.

Během sobotního odpoledne 11. 5. 2013 byly formou scénického čtení uvedeny dvě současné zahraniční hry a jedna zbrusnová česká hra. Scénické čtení černé ironické komedie lucembur-

ského dramatika a režiséra Guye Helmingera *Nikdy nevíš, čím tě život nakonec překvapí* v překladu Jany Podlipné připravil Kryštof Pavelka. V Helmingеровě hře se střetávají lidé ze dvou odlišných sociálních a společenských vrstev. Na jedné straně stojí movitý burzovní spekulant Jesus a jeho o trochu méně úspěšný kolega Tony a Tonyho žena Grace. Na druhé straně pak stojí dvě dospívající děti ulice – asi sedmnáctiletá Kid Kat a její bratr – dvojče Kid Cool, kteří se rozhodnou, že vezmou svůj osud do vlastních rukou.

Druhým scénickým čtením byla v režii Zuzany Burianové a Sylvie Rubenové hra *Obyčejný život* Christiana Lollikeho, kterou z dánštiny přeložila Lada Halounová. Text této provokativní hry, jejíž překlad vznikl v rámci Překladatelské dílny DILIA 2012, se

zaměřuje především na téma individuality – dokážete být sami sebou, když vás nikdo nevidí? A nepotřebuje dnešní člověk vědomí, že je sledován, k oprávnění vlastní existence?

Závěr odpoledne patřil nejnovější hře Romana Sikory *Snídaně s Leviathanem*, jejíž čtení připravil režisérský tandem ve složení Ivo Kristán Kubák a Marie Nováková. Hra, která původně vznikla pro

Slovenský rozhlas, je inspirována texty K. Kosíka a zabývá se tématem moci, pro níž jsou údajně svobodné postavy schopny udělat téměř cokoliv.

Poslední část projektu 3D byla věnována moderované diskusi na téma sociálních a politických aspektů současného evropského a českého dramatu. Diskuse, kterou moderovala divadelní teoretička a publicistka Tatiana Brederová, se vedle tvůrců a diváků zúčastnili také překladatelka Jana Podlipná a Roman Sikora.

Projekt vznikl za podpory hl. města Prahy a Správní rady DILIA.

Autorem fotografií je © Jan Taimr.

JJ + HE

VVHLÁŠENÍ CEN MAGNESIA LITERA 2013

V Národním divadle v Praze byli 24. dubna 2013 vyhlášeni vítězové ceny Magnesia Litera.

Od roku 2013 se agentura DILIA stala partnerem jednoho z nově vzniklých ocenění Magnesia Litera, a to ceny DILIA Litera pro objev roku. Díky příspěvku agentury DILIA tak bylo možné odměnit vítěze této kategorie, mladého studenta scenáristiky na FAMU Jaroslava Žváčka, částkou 30 000 Kč. Jeho kniha *Lístek na cestu z pekla* vyšla v nakladatelství Paseka.

Přehled dalších oceněných:

Magnesia Litera – Kniha roku

Jiří Hájíček – Rybí krev (*Host*)

Litera za prózu

Zuzana Brabcová – Stropy (*Druhé město*)

Litera za poezii

Jakub Řehák – Past na Brigitu (*fra*)

Litera za nakladatelský čin

Ivan Wernisch – Živ jsem byl! (*Druhé město*)

Litera za překladovou knihu

Richard Pietrass – Z lemu snu, přeložila Věra Koubová (*Revolver Revue*)

Litera za knihu pro děti a mládež

Pavel Čech – Velké dobrodružství Pepíka Střechy (*Petrkov*)

Litera za literaturu faktu

Jiří Křesťan – Zdeněk Nejedlý (*Paseka*)

Cena čtenářů

Kateřina Tučková – Žitkovské bohyně (*Host*)

Blahopřejeme!

Michaela Celárková

CENA DILIA A ASOCIACE ČESKÝCH KAMERAMANŮ ZA CELOŽIVOTNÍ DÍLO

Asociace českých kameramanů udělila 23. února 2013 na Slavnostním večeru v pražském kině Lucerna již po osmnácté své ceny.

Cenu za celoživotní kameramanské dílo, kterou uděluje společně s již zmíněnou AČK také občanské sdružení DILIA, získal in memoriam kameraman Petr Polák. Cenu předal předseda Správní rady DILIA pan Vadim Petrov.

Petr Polák se jako hlavní kameraman podílel na natáčení více než 60 televizních filmů a inscenací, jako II. kameraman na dalších 100 televizních filmech a inscenacích.

Mimo televizní tvorbu byl také filmovým kameramanem celovečerních hraných filmů. Mezi nejznámější televizní filmy patří komedie *S tebou mě baví svět*, *Jak vytrhnout velrybě stoličku* či *Jak dostat tatínka do polepšovny* a celovečerní filmy *Anděl páně* režiséra Jiřího Stracha a *Saxána a Lexikon kouzel* Václava Vorlíčka. Od roku 1993 vyučoval na katedře kamery FAMU televizní techniku a snímání.

Petr Polák se narodil v roce 1943 v Praze, kde také absolvoval základní a středoškolské vzdělání. Od roku 1960 pracoval jako asi-

stent kamery u Krátkého filmu Praha. V roce 1960 zahájil studium na pražské FAMU, obor filmová a televizní kamera, které ukončil v roce 1966. Od roku 1965 do roku 1989 pracoval v Hlavní redakci dramatického vysílání Československé televize Praha. Od roku 1990 působil na volné noze. S Českou televizí ale intenzivně spolupracoval až do roku 2012, tedy více než 40 let. Za tu dobu se podílel na více než 130 televizních inscenacích, hraných filmech nebo seriálech. Při natáčení přišel do styku s širokou plejádou výborných režisérů, herců a dramaturgů. S režisérkou Marií Poledňakovou natočil sérii snad nejznámějších komediálních filmů – *Jak vytrhnout velrybě stoličku*, *Jak dostat tatínka do polepšovny* a *S tebou mě baví svět*. Ke spolupráci oslovili Petra Poláka i další vynikající režiséři jako J. Henke, J. Krejčík, J. Matějovský, P. Háša, J. Jirěš a mnoho dalších. Petr Polák s kamerou také procestoval Severní a Jižní Ameriku, Afriku, Austrálii a Evropu. Ze všech svých cest přivezl a posléze zpracoval materiál pro hodnotné dokumentární filmy. S kamerou také provázel prezidenta Václava Havla při jeho legendární cestě do USA a měl tak možnost zdokumentovat i jeho významný projev v Senátu Spojených států amerických.

HE

VÍTĚZKOU CENY DRÁMA 2012 JE HELENA ELIÁŠOVÁ

Mladá česká autorka **Helena Eliášová** získala se svou dramatickou prvotinou **Tentazione** 1. místo v prestižní soutěži o nejlepší hru v českém a slovenském jazyce **DRÁMA 2012**.

18. května 2013 proběhl v Městském divadle P. O. Hviezdoslava v Bratislavě závěrečný ceremoniál devátého ročníku festivalu Nová dráma/New Drama 2013, který probíhal od 13. do 18. května 2013 v Bratislavě. Hlavní cenu festivalu získalo Slovenské komorné divadlo s inscenací *Sedem dní do pohrebu*. Během ceremoniálu byly uděleny také ceny soutěže o nejlepší hru v českém a slovenském jazyce DRÁMA 2012. Na prvním místě se umístily hned dva texty – hra **Autista Mariana Janika** a hra **Tentazione** mladé české autorky **Heleny Eliášové**. Na druhém místě se umístila hra **Michala Baláže Spojené královstvo**, třetí místo porota neudělila. Cenu Slovenského rozhlasu získal **Vladimír Ragal** za text **Metro**. První veřejná prezentace finálových textů Trojboj, kterou režijně připravil Tomáš Procházka, proběhla ve čtvrtek 16. května 2013 v A4 – prostoru současné kultury v Bratislavě. Trojboj se představí také v rámci sekce festivalu Enter Nová dráma/New Drama v Prešově a Žilině.

Soutěž původních dramatických textů – divadelních her ve slovenském a českém jazyce s názvem DRÁMA, jejímž cílem je pod-

pořit a ocenit původní dramatickou tvorbu a napomoci jejímu uvádění na slovenských jevištích, vyhlašuje každoročně Divadelní ústav Bratislava.

Helena Eliášová: Tentazione (2005)

Obsazení: 6 mužů, 2 ženy

Tentazione je hra o současné „ztracené generaci“ mladých lidí, kteří hned na začátku své životní cesty vše vzdají. Současný svět nabízí tolik možností, tolik vyžití, tolik profesí a tolik komplikací. Nabízí vše a nic. Mladý člověk může být, čím chce, pokud na to má. Musí se ale až příliš rychle rozhodnout, co se sebou samým a se svým životem. Jako kdyby existovala pro všechny jen jedna šance. Pokud nemá dost odvahy, drзости, výdrže a síly, možná vše rychleji skončí, než začne...

Dvacetiletá Rina celý svůj mladičký život zasvětila divadlu, jako nespočet dívek toužila být herečkou, ale na školu se nedostala. Ze své „životní prohry“ se nedokáže vzpamatovat a vzdá všechny své další snahy o hereckou kariéru. Začne se žít jako barmanka. Od života už nic nečeká. Odevzdaně doprovází svou nejlepší kama-

rádku Sofii na přijímací zkoušky na pedagogickou fakultu a snaží se přežít ubytování v katolickém penzionu. V penzionu se setkává s Otcem Vojtěchem, který se pro ni hned v prvním okamžiku stane zosobněním všeho dobrého na Zemi. Rina si do otce projektuje všechny své ideály, touhy a sny. Zamiluje se do něj. Poslední večer se ze zoufalství opije a Otcí svoje city vyjeví. Otec jejímu vyznání málem podlehne, ale v poslední chvíli ji odmítne. V ten okamžik pro Rinu končí svět. Domnívá se, že větší dobro, které pro ni představoval kněz, už nikdy v životě nepotká, a tak svůj život té noci vzdá.

S Rinou a Sofií se setkáváme v druhé části hry o několik let později. Sofie se také na školu nedostala, ale svůj osud přijala, prodává oblečení v luxusním butiku a užívá si lásku s mladým novinářem Maxem. Rina tvoří „bizarní pár“ s homosexuálním prostitutem Luigim a přivydělává si na živobytí prodejem speedu. Ve jménu své ztracené lásky s knězem vede nevázaný sexuální život a os tentativně trpí. Rina je přesvědčena, že její život nemůže být horší, ale brzy pochopí, že může. Sofie se stěhuje za svým přítelem a po jedné nepříjemné události ji opouští nejen Luigi, ale i její „pseudo-přátelé“, dealeri Fred a Pedro. Rina zůstane sama bez přátel a bez peněz. Jedné noci v parku přiopilé a zoufalé dívce svitne naděje „na život“, ale možná už je příliš pozdě...

Text v elektronické podobě je k dispozici v DILIA.

Helena Eliášová (1987, Praha), absolvovala bakalářské studium dramaturgie na DAMU, v současné době studuje obor Mediální studia na Karlově Univerzitě. Od osmnácti let se věnuje dramatické tvorbě. Mezi nejčastější témata jejích her patří problematika subkultur, hledání vlastní identity, neschopnost zařazení se do společnosti, destrukce a rozklad lidských vztahů, moderní technologie aj. V roce 2007 získala za text *Metal4ever* ocenění v dramatické soutěži Zlatá divadelní žába, reflektující problematiku rovných příležitostí žen a mužů. Hru uvedlo Divadlo LETÍ v rámci cyklu 8@8 (režie Daniel Špinar). Mimo to je autorkou politické satiry *Na (d)ně!*, divadelních her *Hustler4U*, *Poslední večírek*, *Tentazione*, *Té noci*, *Maják*, *Améba*, *We Are The Talents!* a rozhlasových her *Jako za živa* a *Pátek o desáté*. V prosinci 2010 uvedlo Divadlo LETÍ její hru *Cyberlove* (režie Martina Schlegelová), která vznikla v rámci projektu Centrum současné dramatiky. Za hry *Hustler4U* a *Pátek o desáté* získala Helena Eliášová Cenu Evalda Schormy za rok 2009. Její hra *Té noci* získala 3. místo v soutěži o nejlepší hru v českém a slovenském jazyce DRÁMA 2010. Pravidelně spolupracuje s Českých rozhlasem. V současné době se zabývá také překladem z němčiny (T. Meinecke, *Der Tod kommt auf einem bleichen Pferd*, společně s Kateřinou Bohadlovou).

MŠ

KRKONOŠSKÉ POHÁDKY NEJÚSPĚŠNĚJŠÍM VEČERNÍČKEM

Česká televize v únoru 2013 vyhlásila padesát nejlepších Večerníčků, které má ve svém archivu. Divácké hlasování s přehledem vyhrály **Krkonošské pohádky** z roku 1974, jejichž autory jsou režisérka **Věra Jordánová**, scenáristé **Zdenka Podhrázká** a **Božena Šimková** a autor hudby **Vadim Petrov**.

Kultovní Večerníček o zlém Trautenberkovi, kterého soused Krakonoš potrestá za každou špatnost, byly jasným favoritem i u známých osobností, které v pořadu vystoupily.

Tento Večerníček si získal popularitu nejen díky velkorysé „studiové“ výpravě, ale jistě také díky inteligentnímu humoru a hebreckým výkonům, kterým vévodí František Peterka jako Krakonoš a Ilja Prachař jako Trautenberk. Zvítězil tak seriál, v němž vystupují živí herci. Krkonošské pohádky se v diváckém hlasování České televize staly nejoblíbenějším Večerníčkem s počtem 17 068 hlasů.

GRATULUJEME!

MŠ

NOMINACE NA CENY MKČR

Ministerstvo kultury ČR vydalo letos opět výzvu pro zájemce o podávání návrhů na nominace na *Cenu Ministerstva kultury ČR za přínos v oblasti kinematografie a audiovize*, *Cenu Ministerstva kultury ČR za přínos v oblasti divadla, hudby, výtvarného umění a architektury pro rok 2012* a také na *Státní cenu za literaturu* a *Státní cenu za překladatelské dílo*.

DILIA nominovala na tyto ceny následující osobnosti z řad svých členů nebo zastupovaných autorů:

Ceny MKČR za přínos v oblasti kinematografie a audiovize:
Věra Plívová-Šimková

Ceny MKČR za přínos v oblasti divadla, hudby a výtvarného umění a architektury:

Divadlo: Jiří Hubač (in memoriam)

Hudba: Vadim Petrov (na návrh prof. JUDr. Jiřího Srstky, ředitele DILIA)

Státní cena za literaturu a Státní cena za překladatelské dílo:

Literatura: Josef Hrubý

Překlad: Václav Daněk

HE

BRAŇO HOLIČEK TALENTEM ROKU

Nadační fond Cen Alfréda Radoka udělil dne 3. 3. 2013 již po jednadvacáté výroční ceny v oblasti divadelní a dramatické tvorby za rok 2012.

V kategorii Talent roku zvítězil mladý autor, režisér a herec Braňo Holiček, který patří ke stálým klientům DILIA a je také několikanásobným finalistou Ceny Evalda Schorma.

Gratulujeme!

Braňo Holiček se narodil 14. 8. 1985 v Košicích. V dětství účinkoval v několika inscenacích v Městském divadle v Košicích, hrál titulní roli v muzikálu *Oliver* na scéně Východoslovenského státního divadla, spolupracoval se slovenskou televizí. V roce 2006 absolvoval herectví na Pražské konzervatoři. Coby herec účinkoval v mnoha televizních inscenacích, seriálech a filmech (např. *Král sokolů*, *Všichni moji blízcí*, *Kruh*, *Red Baron*, *Post Bellum*, *Vyprávějí*) i divadelních inscenacích. Vystudoval obor režie KALD DAMU. Ve Studiu Ypsilon režíroval autorské inscenace *Meeting Point*, *V sedmém*

pádu, *Tmavomodrý svět (naruby)*, *Deadline*, *Ijá* a *Demo demokracie*. Jako režisér hostoval v libereckém Divadle F. X. Šaldy (*Googling and Fucking*, *Přísně tajné: hrubá nemravnost*, *Kabaret R.I.P. aneb Drahy Kadle, kampak dneska po divadle?*), v kladenském Divadle Lampion (*Cesta za barevným snem*) a spolupracoval s Divadlem v Dlouhé i Divadlem LETÍ.

MŠ

BREVIÁŘ AUTORA: JAK SI OCHRÁNIT AUTORSTVÍ

Autoři mají oprávněné obavy v otázce, jak si ochránit své autorství ve vztahu ke konkrétnímu dílu tak, aby je nikdo „nezcizil“, nenapodobil či s ním nijak jinak nenaložil. Pokud používám výraz dílo, mám na mysli nejen dílo „hotové a celé“, ale i třeba podstatnou část díla, jeho fragment nebo námět či synopsi (dále jen dílo).

DILIA poskytuje autorům, kteří mají zájem o ochranu svého autorství k dílu, službu, jež spočívá v tzv. uschování díla k určitému datu a pod určitým jménem. Autor tak přinese do DILIA dílo ať v tištěné nebo elektronické podobě na DVD či CD, na právním oddělení je s ním sepsána a podepsána smlouva o úschově, dílo je pak úzkostlivě zapečetěno do obálky a uloženo do trezoru umístěného v DILIA.

Taková úschova může sloužit jako důkaz v případném sporu o autorství k dílu. Důkaz by spočíval jednoduše v tom, že autor doloží (většinou u soudu) skutečnost, že konkrétního dne bylo uloženo konkrétní dílo pod jeho jménem jako autora do úschovy, tedy že k určitému datu pod jeho jménem dílo existovalo, a je poté na protistraně, jaký důkaz přinese ona. Obdobně může autor uložit své dílo také u notáře. Zvláště pikantní zajištění důkazu, jež au-

toři prováděli hlavně před rokem 1989 (někteří i dodnes), spočíval v tom, že si doporučenou poštou zaslali zapečetěné dílo v obálce na svou adresu, tu však po doručení pochopitelně nerozlepili.

Tento systém jako zajištění důkazu uspokojivě funguje, dochází však věcně k problému, jenž spočívá v tom, že autor si u DILIA uloží cosi, o čem se domnívá, že autorským dílem je, ale ono jím ve skutečnosti není. Pak taková ochrana pozbývá dle autorského práva smyslu. Může však mít případně význam podle předpisů jiných. Nejčastěji tato mylka nastává u námětů či synopsí, a to tehdy, kdy jsou napsány tak obecně a nekonkrétně, že nejsou jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora, a tedy nejsou neopakovatelné (jde zejména o náměty na televizní seriály).

Často se také stává, že do DILIA přijde autor s již vydanou knihou, s divadelní hrou, která již byla inscenována, či s natočeným scénářem a chce si zajistit důkaz ve smyslu shora uvedeném. To je ovšem zbytečné, protože podle § 6 autorského zákona platí zákonná domněnka, že autorem díla je fyzická osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v rejstříků předmetů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem, není-li prokázán opak. To pak neplatí v případech,

kdy je údaj v rozporu s jiným údajem takto uvedeným. Ano, jedná se o vyvratitelnou právní domněnku.

Co to znamená? Tuto domněnku, byť právní, lze vyvrátit tak, že nějaká jiná osoba přinese důkaz o tom, že je sama autorem přes fakt, že na díle je uveden jiný autor. A takovým důkazem může být právě úschova díla v DILIA k určitému datu. Uvedená právní domněnka též neplatí, pokud se na stejném díle objeví v různých užitích dvě různá jména, tedy odlišní autoři. V praxi se to pak může stát třeba u divadelních her či u jejich překladů hraných v různých divadlech.

Kouzlo § 6 autorského zákona však kromě jiného spočívá v tom, že pro existenci právní domněnky, shora popsané, není podmínkou to, aby dílo bylo zveřejněno. Může se tedy z hlediska uvedené domněnky jednat i o dílo nezveřejněné. Pro vznik domněnky pak stačí, aby dílo existovalo v jediném vyhotovení s uvedením jména autora. Pochopitelně, že zveřejněné dílo, na kterém je autor uveden, sílu domněnky jen umocňuje i tak, že jeho autorství se po zveřejnění díla stane obecně známým faktem a je samo o sobě dostatečným důkazem. Proto je nadbytečné ukládat již zveřejněné dílo v DILIA, jak uvedeno výše.

Ohledně druhé skutečnosti, na základě které vzniká uvedená právní domněnka, tedy registrace v evidenci kolektivní správy, jsou autoři většinou zvyklí takové dílo v kolektivní správě registrovat až po jeho užití, a to zcela logicky, protože si od registrace svého díla slibují jeho zahrnutí do rozúčtování odměn podle rozúčtovacího řádu

DILIA. Nicméně si mohou takové dílo registrovat u kolektivní správy ihned po jeho vzniku, a tím získat výhodu právní domněnky, byť důkazně je úschova v DILIA či u notáře o poznání silnějším důkazem, jenž většinou „vítězí“ nad jakoukoli domněnkou.

To, co autory mate v praxi, je tzv. copyrightová doložka, užívaná skoro vždy u „tištěných děl“ tak, že v záhlaví knihy je kromě uvedení jména autora pod názvem knihy jeho jméno uvedeno ještě jednou, a to vedle znaku ©. Tato doložka však nemá podle českého autorského zákona jakýkoli význam, tedy má jenom deklaratorní poslání s příměsí tradice, neboť je takto používána již po řadu desetiletí. Význam však má v anglosaských teritoriích, jež jsou ovládnuty zcela jinou úpravou ochrany autorství spočívající v tom, že autor „přihlásí“ své dílo u příslušného úřadu, obdrží evidenční číslo s potvrzením o záznamu, a pak je oprávněn na díle uvádět tuto copyrightovou doložku.

Po pravdě řečeno je však nejlepší ochranou to, když autor dílo po jeho vytvoření (napsání) nedá komukoli v elektronické podobě, neřku-li je vystaví na internetu, a předává ho dále pouze vytištěné na papíře. Toto doporučení je však v rozporu s praxí, kdy autor pochopitelně chce, aby jeho dílo bylo zveřejněno, respektive užito, a tak ho nabízí, a tím i zanechává na nejrůznějších místech, třeba u divadelních dramaturgů, nakladatelů, filmových producentů a tak dále. Inu rozpornost jest králem lidské civilizace. Berte to jako trpký bonmot.

Jiří Srstka

„MALÁ“ NOVELA AUTORSKÉHO ZÁKONA ANEB POPIS JEDNOHO LEGISLATIVNÍHO ŠLENDRIÁNU

Čtenáři věstníku jsou pravidelně informováni o legislativním dění v oblasti autorského práva, zejména o vývoji novelizace autorského zákona. Tento legislativní „thriller“ předvedl v letošním roce další zápletku.

Zatímco v předchozích věstnících náš seriál popisoval vývoj v oblasti tzv. „velké“ novely, tj. vládní předlohy novely autorského zákona dlouhodobě připravované Ministerstvem kultury ČR, zákonodárci nezávisle na této hlavní dějové lince připravili vedlejší epizodu, v podobě poslaneckého návrhu, vzniklého na půdě poslanecké sněmovny.

Tento poslanecký návrh na rozdíl od „velké“ novely, intenzivně připravované v řádném legislativním procesu – čítajícím veřejné konzultace předkladatele novely (MK ČR), pracovních skupin, mezi-rezortního připomínkového řízení, projednání legislativní radou Vlády ČR – po dlouhých peripetiích a velkých turbulencích teprve spěje do své finální fáze, tj. projednávání v českých legislativních sborech, a to po cca 4 letech přípravy, „malá“ novela takřka nepo-

zorovaně prosvištěla zákonodárným sborem během pár měsíců a v době vzniku článku již jen čeká na podpis nového prezidenta.

O výsledku „velké“ novely snad v některém z příštích čísel věstníku, až bude známa její konečná podoba, nyní se tedy podrobněji věnujme obsahu malé novely, jejíž finální znění už je známo.

Navzdory výše zmíněné rychlosti procesu jejího schvalování, formování jejího obsahu úplně bezbolestně nebylo. Stručně proto zrekapitulujme, co se odehrálo.

23. 7. 2012 skupina 11ti poslanců předložila poslanecké sněmovně stručnou novelu AZ. Dodejme, že se jednalo o iniciativu matadora české autorskopravní scény, poslaneckého novice, Stanislava Polčáka. Nepřekvapí proto, že se návrh týkal výhradně úprav v oblasti kolektivní správy, a to v několika bodech:

- úpravy definice osob zastupovaných v rámci kolektivní správy v § 95;

- možnosti, aby kolektivní správce pověřil jinou právnickou osobu uzavírat hromadné licenční smlouvy v zastoupení kolektivního správce;
- **výslovné úpravy režimu DPH u odměn vybíraných v oblasti kolektivní správy;**
- úpravy (rozšíření) výkonu práva na živé nedivadelní provozování v rámci tzv. rozšířené kolektivní správy i na komerční provozovatele;
- **specifikaci možnosti uživatelů, požádat kolektivní správce o vzájemné pověření jednoho z nich v oblasti, kde více kolektivních správců spravuje totéž právo.**

Jedná se o soubor relativně malých, spolu na první pohled nesouvisejících změn, jejichž dopad na praxi (a skrytý záměr návrhu), nebylo ovšem možno předem zcela jednoznačně odhadnout.

Tato „malá“ novela kupodivu unikla zájmu jak většiny odborné veřejnosti, tak médií. Návrh proto relativně poklidně proplouval jednotlivými fázemi legislativního procesu v obou našich zákonodárných sborech. Zvolna se ovšem měnil jeho obsah, který

v jednotlivých fázích nabýval na objemu a znovu splaskával jako měňavka.

Bez toho, abych unavoval čtenáře podrobnostmi záhybů legislativního procesu, omezím se na konstatování, že v průběhu projednání ve výborech i v plénu poslanecké sněmovny návrh nabobtnal o další poslanecké nápady. Ty ovšem hlasováním v poslanecké sněmovně neprošly a návrh tak do senátu doputoval ve znění téměř shodném se zněním původně navrhovaným.

Totéž měňavkovité dění – „bobtnání“ a „proškrtování“ návrhu – se opakovalo při projednávání ve výborech a v plénu senátu. Tam již byla jedna z lobby úspěšnější než v poslanecké sněmovně a návrh se tak k finálnímu schvalování do sněmovny vrátil ve značně okleštěné podobě, která kromě úpravy režimu DPH u odměny vybíraných v rámci kolektivní správy, upravuje pouze právo uživatelů požadovat pověření jednoho kolektivního správce v oblastech, kde totéž právo spravuje více kolektivních správců.

Poslanecká sněmovna pak v konečném hlasování schválila tuto senátní verzi návrhu.

Jak se k novele staví DILIA a jak odhaduje její dopad na praxi?

DILIA obsah poslaneckého návrhu i jeho projednávání samozřejmě pečlivě sledovala a snažila se v rámci možností do děje vstupovat a finální výsledek ovlivnit.

Obecně řečeno návrh v původní verzi i ve většině jeho měňavkových podob DILIA spíše nevívala, protože měla obavu z jeho neucelenosti, nekoncepčnosti a nepředvídatelnosti dopadu pro praxi. Poslaneckou iniciativu se tak snažila spíše brzdit.

Stejně obavy a výhrady lze mít i k jeho finální podobě, je ale třeba konstatovat, že s ohledem na značné proškrtání původního znění návrhu a odmítnutí všech dalších poslaneckých nápadů, mohlo být i hůř.

A je zde i jeden pozitivní dopad, a to je úprava režimu DPH. Dle dosavadního znění AZ totiž nebylo jednoznačné, zda odměny stanovené přílohou autorského zákona jsou v zákoně uvedeny bez či včetně DPH, což způsobovalo výkladový problém v praxi. Ta je touto novelou odstraněna, a to nikoli v neprospěch autorů.

Co se týká druhé oblasti změn, které malá novela přináší, ani zde se nejedná o úpravu zcela novou, jde spíše o doplnění a specifikaci původního znění a zpřísnění této povinnosti z hlediska kolektivních správců.

Bude se týkat zejména licencování a výběru odměn v oblasti „provozování televizního a rozhlasového vysílání“, zjednodušeně řečeno za používání TV přístrojů a rádií v prostorách restaurací, hotelů a jiných veřejných prostorách a předpokládá dohodu OSA a INTERGRAM, které aktuálně výběr provádí v zastoupení ostatních kolektivních správců. Nepředpokládáme, že by se mělo jednat o nepřekonatelný problém, který by měl mít na praxi licencování a výběr odměn vliv.

Nicméně, jako u každé nové úpravy, čas a praxe ukáže její prospěšnost a kvalitu – aneb na přesnější vyhodnocení dopadu malé novelty je třeba počkat na její aplikaci v praxi.

Jan Barták

PRODLOUŽENÍ DOBY OCHRANY SPOJENÝCH DĚL

Dne 27. 9. 2011 byla přijata Směrnice Evropského parlamentu 2011/77/EU, kterou se změnila Směrnice 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících. Uvedená směrnice (dále jen Směrnice) ze září 2011 se především týká prodloužení doby ochrany výkonů výkonných umělců zaznamenaných na zvukový záznam a to z 50 let od zveřejnění zaznamenaného výkonu na 70 let.

Směrnice však v článku 1, odst. 1 přijímá i novou úpravu doby ochrany hudebních skladeb s textem a to tak, že mění počítání doby ochrany u těchto děl. Nadále tak budou díla hudební s textem pojímána z hlediska doby ochrany jako díla spoluautorská a to tak, že doba trvání majetkových práv v délce 70 let bude počítána od smrti autora, který druhého autora přežil a to ve vztahu k dílu jako takovému. Autorovi, jenž umřel dříve, tak začne běžet doba ochrany až od data úmrtí autora, který umřel později. V recitálu Směrnice (viz. Důvod č. 18 Směrnice) je pak uvedeno, že Směrnice se netýká „jen“ děl hudebních s textem, ale i děl hudebně dramatických – v uvedeném Důvodu je právě zmíněna také opera.

Doposud se doba trvání majetkových práv počítala odděleně, takže v případě uplynutí doby ochrany u jednoho autora licenco-

val nositel práv vůči uživateli jen práva druhého autora, u kterého dosud doba trvání majetkových práv neuplynula. Tato praxe byla zavedena od 1. 12. 2000 zákonem č. 121/2000, tedy „novým autorským zákonem“. „Starý autorský zákon“ č. 35/1965, který platil do 30. 11. 2000, znal institut tzv. spojeného díla, tedy díla, v němž byla spojena dvě díla různých druhů autorských děl – šlo právě především o díla hudební s textem (kupř. písničky) nebo díla hudebně dramatická (kupř. opery). Dlužno podtrhnout, že tzv. díla spojená (podmínkou bylo, že vznikla společnou činností autorů – viz níže) se od děl spoluautorských lišila a liší vlastně jenom tím, že autoři spolupracují v různých oborech autorské tvorby, kdežto u děl spoluautorských v oboru jediném.

Problematika shora popsaná je pak návazně na Směrnici řešena ve vládním návrhu novely autorského zákona, jenž se v současnosti nalézá v poslanecké sněmovně. Stručně stran předložené novely autorského zákona uvedu jenom to, že implementace Směrnice do našeho právního řádu jest pouhým opisem Směrnice, takže není zapotřebí popisovat, co předložená vládní novela obsahuje. Nicméně Směrnice a tím i návazně předložená novela přináší dvě praktická úskalí, jímž je zapotřebí se věnovat.

Prvním úskalím je nastartování celého systému v relaci k tzv. spojeným dílům, u kterých ještě v současnosti trvá právo autora textu nebo hudby s tím, že u druhého autora doba trvání majetkových práv podle dosavadní právní úpravy již uplynula. Směrnice v tomto punktu říká, že majetková práva druhého autora ohledně díla, jež se již stalo volným, začínají být znovu chráněna až do doby, kdy uplyne doba majetkových práv u autora druhého, jinak řečeno do doby, kdy uplyne doba ochrany k tzv. dílu spojenému jako celku. Tedy jestliže Antonín Dvořák zemřel v roce 1904, uplynula doba trvání jeho majetkových práv z pohledu dnešní právní úpravy v roce 1974 a Dvořákova díla jsou v současnosti díly volnými. Jaroslav Kvapil, libretista opery *Rusalka*, zemřel v roce 1950. Doba trvání majetkových práv ohledně jeho děl tak uplyne v roce 2020. Od přijetí Směrnice, potažmo vládní novely autorského zákona, se obnoví majetkové právo Antonína Dvořáka pro operu *Rusalka* (ne pro jeho ostatní díla) a zanikne spolu s právy Jaroslava Kvapila až v roce 2020.

Druhým úskalím je ve Směrnici obsažená podmínka v tom smyslu, že uvedený režim běhu doby trvání majetkových děl platí pro tzv. spojená díla tehdy, pokud byla vytvořena výslovně pro užití v dané hudební skladbě s textem. Režim tzv. spojených děl by ve světle této podmínky tak neplatil zcela jistě třeba pro případy

zhudebněné básně, která nebyla vytvořena za účelem užití ve spojení s hudbou. Problémem však je výklad uvedené podmínky se zdůrazněním této části věty: „... výslovně pro užití v dané hudební skladbě s textem.“

Tak třeba libreto k opeře *Rusalka* psal Jaroslav Kvapil bez součinnosti s Antonínem Dvořákem, ale poté, co Dvořák projevil o libreto zájem, Kvapil ho podstatným způsobem upravil. Gabriela Preissová (zemřela 1946) napsala původní činoherní dramatický text *Její Pastorkyně* zcela samostatně a teprve po několika letech se jejího textu zmocnil Leoš Janáček a sám si ho do podoby operního libreta upravil.

Tedy pokud se budeme do slova a do písmene držet dikce Směrnice, nezbude nic jiného, než u každého hudebního díla s textem (tedy i u každé písničky) či díla hudebně dramatického, které by mohly spadat do režimu tzv. spojených děl a kde by mohla být nastartována znovu doba trvání majetkových práv u jednoho z obou autorů, zkoumat velice podrobně okolnosti vzniku takového díla v tom smyslu, zdali byla díla vytvořena výslovně pro společné užití.

A to je dle mého soudu v praxi nepředstavitelné.

Jiří Srstka

ELEKTRONICKÉ OHLÁŠKY JAK SE OSVĚDČILY A CO JE NOVÉHO

V minulém roce byli čtenáři Věstníku a vůbec všichni autoři zastupovaní v kolektivní správě opakovaně informováni o nové službě kolektivní správy DILIA, webovém portálu a elektronických ohláškách. Přestože DILIA o těchto nových funkcích vícenásobně obšírně informovala, v duchu úsloví „opakování je matkou moudrosti“ si dovolím stručnou rekapitulaci:

Co vlastně je „webový portál autora“ a co autorovi umožňuje?

Webový portál DILIA je „autorova osobní webová stránka“ v DILIA, jeho přihlašovací jménem a heslem chráněná „zóna“, která mu bezprostředně umožňuje:

- **zobrazit a kontrolovat jeho základní osobní údaje v databázi DILIA** (např. adresu, způsob zaslání vyúčtování apod.);
- zobrazit náhled smlouvy o kolektivní správě a její stav (odeslána/uzavřena/neuzavřena);
- **zobrazit seznam již ohlášených děl** v databázi kolektivní správy DILIA;
- **ohlásit nová díla** a zobrazit a kontrolovat seznam svých elektronických ohlášek.

Jak to funguje a co je nového?

Po této stručné rekapitulaci pár informací a čísel o tom, jak autoři webový portál a elektronické ohlášky využívají:

- k 31. 12. 2012 bylo **v evidenci kolektivní správy DILIA 5.412 autorů/dědiců**;
- **webový portál má** aktivován **3.590** z nich. To znamená, že tito autoři/dědici mají k dispozici přihlašovací údaje k webovému portálu;
- 630 z nich webový portál využilo k podání elektronických ohlášek za rok 2012;
- **za rok 2012 bylo podáno 18.559 elektronických ohlášek** z celkových 34.147, tj. elektronických ohlášek již v loňském roce byla více než polovina.

Výše uvedené – s ohledem na to, že služba elektronických ohlášek byla spuštěna teprve v listopadu loňského roku – hodnotíme jako slušný výsledek a máme radost, že autoři naši novou službu v této míře využili.

Budeme rádi, pokud si tento způsob ohlašování děl oblíbí většina autorů, nyní si proto dovolím zdůraznit hlavní **výhody využití elektronického portálu při ohlašování děl**:

- **můžete je zadat kdykoli, odkudkoli, s on-line nápovědou** – vše, co potřebujete, je počítač a internetové připojení;
- **získáte tím přístup ke kompletnímu přehledu vámi ohlášených děl**, jakož i k informaci o stavu zpracování ohlášek ze strany DILIA, kdykoli a odkudkoli;
- **po zpracování ohlášek v DILIA dostanete e-mailem vyrozumění**, jehož přílohou je seznam zpracovaných ohlášek včetně jejich případného doplnění a změn učiněných ze strany DILIA;
- a konečně – **šetříte za papír i za poštovné.**

Kromě evidence „elektronických ohlášek“ máte na „webovém portálu“ k dispozici seznam všech svých děl evidovaných v kolektivní správě DILIA, tedy i těch, které jste ohlásili klasicky, papírově, dříve.

Na závěr ještě uvedu zcela nejčastější dotazy a nejasnosti, které první využití elektronických ohlášek provázely:

- nemusíte ohlašovat již jednou ohlášená díla, případně díla, která DILIA zná z hlášení o užití od Českého rozhlasu. Jejich přehled naleznete vždy aktualizovaný na svém webovém portálu v sekci „Seznam děl“;
- u literárních děl je vhodné co nejpřesněji vyplňovat ISBN, jeho správné uvedení má vliv na rozúčtování odměn od Národní knihovny. Autorům-literátům proto doporučujeme při

- vyplňování ohlášek konzultovat databázi Národní knihovny;
- autoři audiovizuálních děl, včetně autorů českého znění nemusí vyplňovat veškerá užití televizí, ta eviduje DILIA sama, postačí vysílání děl v rámci komponovaných pořadů (typu Studio kamarád či Kouzelná školka) a vysílaných na ČT4 a ČT24, protože to jsou vysílání, o nichž DILIA údaje chybí;
- pokud ohlašujete desítky děl, nezdávejte se využít možnosti „hromadného ohlašování“ pomocí excelových šablon připravených pro tyto účely ze strany DILIA.

Výše uvedené jsou skutečně jen základní informace, podrobnější a aktuální informace k webovému portálu i elektronickým ohláškám naleznete na webových stránkách DILIA, konkrétně na www.dilia.cz/autori a v sekci webu [novinky/kolektivní správa/autori](http://novinky/kolektivni_sprava/autori). Tam naleznete také odkazy na databáze děl, které by vám vyplňování ohlášek mohly usnadnit.

A samozřejmě jsou vám k dispozici zaměstnanci kolektivní správy DILIA, zejm. vám již jistě dobře známé kolegyně:

Alena Novotná, referentka – autoři (literatura/audio)

tel.: +420 266 199 815, e-mail: novotna@dilia.cz

Radka Pacáková, referentka – autoři (audiovizie)

tel.: +420 266 199 825, e-mail: pacakova@dilia.cz

Jan Barták

OPERNÍ SNOBOVÉ ANEB CO SI O TOM MÁM HERGOT MYSLET!

Operní snobové jsou neodmyslitelnou a pozitivní součástí operního života. Operu prožívají nejen na divadelních představeních (a to zejména na premiérách), ale i na různých besedách, setkáních a tiskových konferencích. Tvoří jakousi množinu, jež má vliv i na vedení opery, jejich kamarádi jsou operní sólisté, dirigenti i režiséři. Nad činohrou ohrnují nos, je pro ně málo vznešená, byť při zdůvodnění tohoto postoje používají spíše slova opěvající operu, než aby užili termínů ponižujících činohru. V případě opery tak mluví o mystickém zážitku, iracionálním požitku a hlubokém dojetí, tedy o všem, co jim činoherní představení nemohou dle jejich soudu poskytnout. Nezhrdnou baletem, ale s návštěvou baletních představení to nepřehánějí. Jsou vždy vybraně oblečení a to i mimo operní představení. Na premiéry, ba i reprízy chodí oblečení v souladu s protokolem, tedy pánové ve smokingu, dámy ve večerní tmavé dlouhé róbě. Nejsou to žádní chudáci a dávají to patřičně najevo třeba i volbou nápojů. Navzájem se většinou znají, což je znát z nadšené konverzace o přestávkách a po představení, zvláště pak na rautech konaných po premiérách operních inscenací.

Operní snobové jako by byli do dnešní doby přeneseni z minulého století a je alespoň pro mne otázkou, jak se tato „funkce“ dědí z generace na generaci nebo zdali je výrazem ušlechtilosti určitých vrstev nebo jestli je nutným znakem příslušnosti k určité elitě – jaké nevím. Faktem zůstává, že operní představení jim tak trochu překáží a že společenské hovory, jídlo a pití mají před operním uměním přednost. Faktem zůstává také to, že alespoň v České republice se jim v tomto punktu málo vychází vstříc. Jsou třeba nuceni, aby odseděli celá operní představení, byť by se raději pouze soustředili na známé a vděčné úseky operních děl nebo rovnou na jednotlivé árie, po jejichž odeznění by se opět odebrali bavit mimo hlediště. Vzpomeňme na předminulé století, na lóže se záclonkami, které se daly zatahovat, na šampaňské během představení, na možnost se kdykoli nepozorovaně vzdálit a vrátit se na další operní evergreen.

Jejich znalosti stran operního umění jsou rozsáhlé, ale povrchní. Připomínají spíše přeřikávání určitých částí operní encyklopedie. Operní snobové se však především koncentrují na operní

sólisty, pochopitelně ty slavné, případně na dirigenty, nejlépe ty výstřední, méně již na režiséry. Operní umělci snoby milují, pokud je tito obdarovávají svou přízní. Intuitivně jsou si vědomi toho, že přízeň snobů je také vynáší na piedestal operního světa a to i přes ten fakt, že jejich výkony nemusí být nic moc. Často se tak setkáváme s aplaudovanou operní hvězdou, jejíž kreace lze označit jako sotva standardní s tím, že bez podpory snobů by zpívala druhé obory. Snobové se tak na okamžik stávají operní klakou, jež se jinak rekrutuje z úplně jiných osob, klakou, jež ve svém původním poslání již skoro vymřela. No kterýpak operní sólista by dnes platil horentní sumy za úspěch, nekonečný potlesk a volání bravo. A kdo by dnes takové peníze mezi členy klaky distribuoval? A kde by se operní klaka sehnala?

Pod kůží operních snobů se nejlépe dostaneme v průběhu banketu či rautu po premiéře operní inscenace. V jejich řadách totiž vládne určitý druh zděšení vyjádřené nevyřčenou větou: „Co si o tom mám hergot myslet?“. Je to napínavé drama, protože o čem by se koneckonců mělo na banketu po premiéře hovořit než o zhlédnutém operním kusu. Na nevyřčenou otázku nutně navazuje další, úzkostná: „Co odpovím, až se mne někdo obligátně zeptá, jak se mi to líbilo?“ Situace věru k uzoufání také z toho důvodu, že snobi většinou žádný názor na předvedený operní opus

nemají. A proto se uchylují k neurčitým odpovědím jako: „Myslím, že kostýmy se povedly.“ nebo: „Ten tenorista měl ve výškách až nepřijemný hlas“. Skoro absurdním výkřikem je pak: „Ne, ne, druhá Callasová se už nenarodí.“ A smutným dovětkem: „To za mého mládí se dělala opera jinak, panečku!“

Každý snob pak velice bedlivě poslouchá, co se dozví od druhého, aby to využil v další konverzaci a předložil jako svůj vlastní názor. Pečlivě si však vybírá, aby přecit jenom nevypadal trochu jako neználek a především se vyvaroval neobratnosti – to se v operní společnosti neodpouští. Přednost tedy mají hezky tvarované věty, byť bez obsahu: „Scénografie mi připomněla obraz, který jsem nedávno viděl v Ermitáži“ nebo: „Ty režijní nápady jsem již viděl v nějaké inscenaci v Metropolitní opeře. Ano, byla to asi tamější Bohéma, tuším!“, či: „Myslím, že takto by neměl orchestr zpěváky překrývat“, což zvláště sedí v případě, kdy se diskutuje o premiéře Wagnerova opusu. Postupně je tak složen hodnotící obrázek premiérované inscenace, který přebírá a obohacuje jeden kroužek snobů od druhého, až se ustálí do definitivního tvaru, jenž si na závěr banketu všichni přítomní opakují jako zaklínadlo. Smutné je, že v předávaných soudech o operní premiéře převládne ten nejmíň šťastný způsob hodnocení, který obsahuje především inverzní kritéria – špatné nebo dobré – a to bez jakéhokoli mezi-

stupně. Používání těchto jednoznačných hodnotících slov je prokletí nejen operních snobů, skloňují se čím dál častěji ve všech záhybech našeho života. To už i obdobně používané sloveso líbilo či nelíbilo, má v sobě ukryt alespoň nějaký individuální soud bez snahy o obecný přesah. Myslím, že na této planetě je málo jevů, které lze bez zaváhání označit jako dobré či špatné. Pro divadlo to ve vztahu k jeho mnohvrstevnatosti platí dvojnásob. A přesto používání těchto slov v divadle kvete jako málokde jinde. Po ukončení banketu po operní premiéře je tak vyřčen obecný soud, jenž si každý účastník odnáší s sebou domů a bude ho předávat dál a dál osobám, jež se premiéry nezúčastnily. Svě polínko v následujících dnech přidají i kritici a osud operní inscenace je zpečetěn.

Ale přeci existuje jakési špatné svědomí či zasutý komplex operních snobů, kteří se na hodnocení inscenace podíleli. Je to nejistota, zdali inscenaci, potažmo opeře rozuměli anebo zda jí vůbec rozumí jako žánru. Tento pocit je odvozen od obecného přesvědčení, že na operu má chodit pouze ten divák a posluchač, jenž opeře rozumí. Z tohoto tvrzení následně vyplývá, že všichni ti, kteří

sedí v hledišti (a operní snobové především), mají opeře rozumět. Nutně se pak vnučuje otázka: „Jak se rozumí opeře?“ v případě, že zrovna nejste umělec, jenž se na provedení opery podílí či osoba, která má odborně k opeře blízko. Myslím, že na položenou otázku nelze z hlediska laického diváka a posluchače vůbec odpovědět. Opeře nelze rozumět či nerozumět. Proto, aby se vám opera líbila, vůbec nepotřebujete umět noty nebo mít hudební sluch, natož mít vytříbený vkus. Koneckonců i ději nemusíte do poslední situace rozumět. Stačí, když se budete dívat, poslouchat a to, co vidíte a slyšíte ve vás vzbudí emoci, pocit blaha, dojem krásna ... a já nevím co ještě pozitivního, respektive příjemného. A pokud se vám nějaký operní opus nezalíbí na poprvé, nezdávejte to, zkuste ho ochutnat i po druhé nebo potřetí a uvidíte. Zvláště u Janáčka se vám to vyplatí.

Takže operní snobi, klidně spěte!

Jiří Srstka

VÝROČÍ ČLENŮ OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ DILIA V ROCE 2013

50 Ing. Luděk KOUTNÝ
Mgr. Jan STEHLÍK
Ladislava ŠTĚPÁNOVÁ

55 Mgr. Art. Hana CIELOVÁ
MgA., Ph.D. Karel HORKÝ
Jiří CHLUMSKÝ
MgA. Martin KUBALA
Mgr. Zbyněk MATĚJŮ
Jana OLIVOVÁ
Mgr. Viliam POLTIKOVIČ
Martin VELDA

60 Mgr. Michal HÁJEK
Ivan HUBAČ
Jaromír KOMÁREK
Mgr. Bedřich LUDVÍK
Jan NOVÁK

Ivo PELANT
Mgr. Zdeněk TROŠKA

65 MgA. Jiří ADAMEC
MUDr. Jan CIMICKÝ, CSc.
ak.mal. Dagmar DOUBKOVÁ
Libor DVOŘÁK
Šimon PELLAR
Petr POSPÍCHAL
PhDr. Helena SYNKOVÁ
Petr ŠTĚPÁNEK
Mgr. Magdalena ŠTULCOVÁ
Tomáš VONDROVIC
PhDr. Olga WALLÓ

70 Karel ČABRÁDEK
Prof. PhDr. Martin HILSKÝ
Mgr. Věra KUBÍČKOVÁ

Mgr. Julius MATULA
Rudolf MILIČ
Mgr. Viktor RŮŽIČKA
Mgr. Luděk SOBOTA
JUDr. Jelena TOMÁŠOVÁ
PhDr. Luboš TRÁVNÍČEK

75

Hynek BOČAN
Doc. Juraj JAKUBISKO
Mgr. Oldřich KNITL
Mgr. Jaroslava KODATOVÁ
Jiří MENZEL
Jarka STUHLÍKOVÁ
Mgr. Jiří ŠIMŮNEK
Mgr. Ivan ŠLAPETA

80

Mgr. Pavel JURKOVÍČ
František POKORNÝ
PhDr. Václav ŠAŠEK
Irena TARANTÍKOVÁ

85

PhMr. Hermína FRANKOVÁ
Ferdinand HAVLÍK
Věra JORDÁNOVÁ
Pavel KOHOUT
Mgr. Zdeněk KOPÁČ
JUDr. Jan KRATOCHVÍL
Karel ŠIKTANC

90

Jiří BLAŽEK
Prof. Antonín KACHLÍK

95

Prof. Jiří KREJČÍK

**Gratulujeme a přejeme všem
hodně osobního štěstí, pohody, i tvůrčích sil !!!**

ÚMRTÍ ČLENŮ OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ DILIA V ROCE 2012 A 2013

Čeněk Duba	4. 2. 1919 – 6. 2. 2012
Vlasta Janečková	2. 7. 1934 – 27. 2. 2012
Doc. Mgr. Petr Polák	21. 9. 1943 – 9. 9. 2012
Jindřiška Smetanová	26. 10. 1923 – 24. 12. 2012
Juraj Šajmovič	27. 4. 1932 – 20. 4. 2013
Doc. Ing. arch. Josef Šamánek, CSc.	31. 8. 1923 – 30. 11. 2012
Jan Trefulka	15. 5. 1929 – 22. 11. 2012
MgA. Mgr. Miloš Vacek	20. 6. 1928 – 29. 2. 2012
Zora Wolfová	20. 2. 1928 – 29. 11. 2012
PhDr. Dušan Zbavitel, DrSc.	7. 5. 1925 – 7. 8. 2012

KONTAKTY

DILIA, občanské sdružení
divadelní, literární, audiovizuální agentura
Krátkého 1
190 03 Praha 9 – Vysočany

ŘEDITEL

prof. JUDr. Jiří Srstka
tel.: 283 892 686

Sekretariát ředitele

Eva Kraupnerová
tel.: 283 893 603
fax: 283 893 599

Ústředna: 283 891 587

Linka pro volání z mobilu: 606 614 658

AGENTURA

Divadelní oddělení

vedoucí

Zdeněk Harvánek
tel. a fax: 266 199 876

Hudební oddělení

vedoucí

Zdeněk Harvánek
tel. a fax: 266 199 876

Literární oddělení

vedoucí

Michaela Celárková
tel.: 266 199 841

Mediální oddělení

vedoucí

Jiřina Koudeláková

tel.: 283 891 588, 266 199 816

fax: 283 891 588

KOLEKTIVNÍ SPRÁVA AUTORSKÝCH PRÁV

ředitel kolektivní správy

Mgr. Jan Barták

tel.: 266 199 862, 283 890 666

fax: 283 891 599

PRÁVNÍ ODDĚLENÍ

Mgr. Viktor Košut

tel.: 266 199 865

Mgr. Klára Parkanová

tel.: 266 199 847

dědictví a úschova děl

Zuzana Hůlková

tel.: 266 199 834

EKONOMICKÉ ODDĚLENÍ

hlavní ekonom

Anna Tichá

tel.: 266 199 818

vedoucí honorářové účtárny

Václava Kaplanová

tel.: 266 199 867

Podrobné členění jednotlivých oddělení včetně seznamu zaměstnanců a jejich kompetencí naleznete na www.dilia.cz.

E-mailové adresy zaměstnanců DILIA jsou ve formátu

[**prijmeni@dilia.cz**](mailto:prijmeni@dilia.cz).

Kudy k nám: Metrem B na stanici „Vysočanská“, poté cca. 3 min. pěšky. Ulice Krátkého se nachází naproti Galerii Fénix ze strany, kde je ČSOB a KB. V přízemí naší budovy se nachází restaurace U Kapitána, na budově je velký nápis DILIA.